



**Aracı Kurumların 2009/09 Dönemi
Faaliyet Verileri (sayfa 7)**

**Aracı Kurumların 2009/09 Dönemi
Mali Verileri (sayfa 19)**

Türkiye Sermaye Piyasası Aracı Kuruluşları Birliği (TSPAKB), aracı kuruluşların üye olduğu, kamu tüzel kişiliğini haiz özdüzenleyici bir meslek kuruluşudur.

Birliğin 103 aracı kurum ve 41 banka olmak üzere toplam 144 üyesi vardır.

TSPAKB Adına İmtiyaz Sahibi

E. Nevzat Öztangut
Başkan

Genel Yayın Yönetmeni

İlkay Arıkan
Genel Sekreter

Sorumlu Yazı İşleri Müdürü

Alparslan Budak
Genel Sekreter Yardımcısı

Editör

Ekin Fıkırkoca
Müdür Yardımcısı/Araştırma ve İstatistik

Tasarım

Cennet Türker
Uzman/Eğitim ve Tanıtım
Efsun Ayça Değertekin
Uzman/Araştırma ve İstatistik

Kapak Tasarımı ve Mizanpaj

Cennet Türker
Uzman/Eğitim ve Tanıtım

Yayın Türü: Yaygın, süreli

Sermaye piyasasında *GüNDeM*, TSPAKB'nin aylık iletişim organıdır. Para ile satılmaz.

TSPAKB

Büyükdere Caddesi No:173
1. Levent Plaza Kat:4
1. Levent 34394 İstanbul
Tel:212-280 85 67 Faks:212-280 85 89
www.tspakb.org.tr
tspakb@tspakb.org.tr

Basım

Graphis Matbaa

Bu rapora www.tspakb.org.tr adresinden ulaşabilirsiniz.

Sermaye piyasasında *GüNDeM*, Türkiye Sermaye Piyasası Aracı Kuruluşları Birliği (TSPAKB) tarafından bilgilendirme amacıyla hazırlanmıştır. Bu raporda yer alan her türlü bilgi, değerlendirme, yorum ve istatistiki değerler, hazırlandığı tarih itibarıyla güvenilirliğine inanılan kaynaklardan elde edilerek derlenmiştir. Bilgilerin hata ve eksikliğinden ve ticari amaçla kullanılmasından doğabilecek zararlardan TSPAKB hiçbir şekilde sorumluluk kabul etmemektedir. Raporda yer alan bilgiler kaynak gösterilmek şartıyla izinsiz yayınlanabilir.



Değerli *GüNDem* okurları,

2008 yılının sonlarına doğru yoğunlaşan küresel finansal krizle birlikte ciddi yara alan sermaye piyasamızın, özellikle 2009'un ikinci yarısından itibaren toparlanma eğilimi içinde olduğunu görüyoruz. Aracı kurum sektörüne ait üçüncü çeyrek verileri de bu sürece ilişkin önemli bilgiler içeriyor.

Detaylarına ilerleyen sayfalarda ulaşabileceğiniz dokuz aylık veriler, sektörün güçlü sermaye yapısını koruduğunu, en önemli gelir kaleminin de komisyon gelirleri olmaya devam ettiğini gösteriyor. Dikkat çeken en önemli nokta, hisse senedi işlem hacminin %31 arttığı bir dönemde hisse senedi komisyonlarının sadece %10 artmış olması. Vadeli işlemlerde ise hacim %41 artarken bu işlemlerden elde edilen komisyonlar %8 azaldı. Diğer bir deyişle, komisyon oranlarındaki gerileme halen sürüyor.

Bu gelişmelere karşın, özellikle menkul kıymet alım-satımından elde edilen kârın etkisiyle sektörün net dönem kârı iki kata yakın artarak 247 milyon TL'ye ulaştı. Ancak, bu değişimin esas faaliyetlerden elde edilen gelirlerden ziyade, aracı kurumların kendi portföyleri için yaptıkları alım-satım işlemlerinden kaynaklandığının altını çizmemiz gerek.

Bizce dokuz aylık verilerdeki ilginç bir sonuç da 2009

yılında yerli yatırımcıların işlem hacimlerinin önemli ölçüde artmış olması. Yabancı yatırımcıların hisse senedi sahipliğinde bir önceki yılbaşına göre önemli bir değişiklik gerçekleşmezken, bu durum yurtiçi yatırımların sermaye piyasasına yöneldiği şeklinde yorumlanabilir. Ancak piyasamızdaki yatırımcı tabanının çok sınırlı olduğu da bir gerçek. Biz, sermaye piyasasının güçlü temellere oturması için yatırımcı tabanının genişletilmesi gerektiğine inanıyoruz. Yatırımcı tabanını genişletmek için ise, piyasaların ve ürünlerin doğru tanıtılması, yatırımcılara ihtiyaçlarına uygun yatırım araçlarının sunulması ve piyasadaki mevcut güvenlik mekanizmalarının doğru anlatılması gerekiyor. Kısacası, kapsamlı bir yatırımcı eğitimi kampanyası gerekiyor. Birliğimiz bir süredir bu konudaki çalışmalarını yoğunlaştırmış durumda. Umuyorum ki, kısa bir süre sonra bu konudaki ilk somut adımları sizlerle paylaşıyor olacağız.

Değerli okurlar,

2009 yılına ilişkin veriler, İstanbul'un finans merkezi olması hedefiyle başarı çitasını yüksek tutan sermaye piyasamız için umut verici, ancak yeterli değil. Yatırımcı ayağının yanında aracı kurumların dalgali seyreden gelir yapısına ilişkin alınacak önlemlerin de ihmal edilmemesi gerekiyor. Ürün çeşitliliğinin artırıldığı bir ortamda, hem aracı kurumların bu hedefe ulaşmasının kolaylaşacağını, hem de yatırımcı ilgisinin canlandırılabilceğini düşünüyoruz. Bu yönde atılacak adımlar, piyasalarımızda kalıcı büyümeyi sağlayacaktır.

Kritik ve yoğun bir yılı geride bırakıyoruz. Birliğimizin yönetim ve denetim kurulu üyeleri ile çalışanları adına, umutla baktığımız 2010 yılını en iyi dileklerle kutlar, yeni yılın hepimize sağlık ve mutluluk getirmesini dilerim.

Saygılarımla,

E. Nevzat ÖZTANGUT
BAŞKAN

Genel Kurulumuz Yapıldı

Birliğimizin 10. Olağanüstü Genel Kurul Toplantısı 2 Aralık 2009 Çarşamba günü saat 13.00'te Birlik merkezinde yapıldı.

Toplantı, Birlik Başkanı Nevzat Öztangut'un Birliğin faaliyetleri hakkında bilgi verdiği sunumla başladı. Ardından, 2010 yılı bütçesi görüşülerek karara bağlandı ve 2010 yılında üyelerimizden tahsil edilecek aidat ve gider payları belirlendi.

Son olarak, Birlik Başkanı Nevzat Öztangut söz alarak tüm üyelere, Birlik Yönetim ve Denetleme Kurulu üyelerine, İMKB Yönetim Kurulu üyelerine ve Birlik çalışanlarına özverili çalışmaları ve gösterdikleri işbirliği için teşekkür etti.

Kredili İşlemler Tebliğinde Değişiklik

Sermaye Piyasası Kurulunun 20 Ekim 2009 tarih ve 27382 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Seri:V, No:111 "Sermaye Piyasası Araçlarının Kredili Alım, Açığa Satış ve Ödünç Alma ve Verme İşlemleri Hakkında Tebliğde Değişiklik Yapılmasına Dair Teb-

liğ" ile Tebliğin "Halka arzlarda işlem yasağı" başlıklı 15'inci maddesi değiştirilmiştir. Değişiklikle, Kurul kaydına alınan sermaye piyasası araçlarının halka arz yoluyla satışına aracılık faaliyetini aracılık yüklenimi şeklinde gerçekleştirmeyen aracı kurumların, halka arz süresince bu menkul kıymetlerle ilgili kredili işlem yapmalarına olanak sağlanmıştır.

Tebliğ değişikliğinin, halka arzlara katılımın artmasına katkıda bulunacağı düşünülmektedir. Ancak, uygulamaya ilişkin olarak üyelerimizde bazı tereddütler oluşmuştur. Söz konusu tereddütlerin giderilerek uygulamanın yönlendirilmesi amacıyla Kurulun görüşlerine başvurulmuştur.

Kira Sertifikaları ve Varlık Kiralama Şirketleri Tebliğ Taslağı

Sermaye Piyasası Kurulunca kamuoyunun görüşüne açılan ve kira sertifikalarının Kurul kaydına alınması, ihracı ve satışı ile varlık kiralama şirketlerinin kuruluş ve faaliyetlerine ilişkin esasları düzenleyen "Kira Sertifikalarına ve Varlık Kiralama Şirketlerine İlişkin Esaslar Hakkında Tebliğ Taslağı"na yönelik görüşlerimiz SPK'ya iletilmiştir.





Yatırımcıları Koruma Fonu Ödentileri

Sermaye piyasası işlemlerinde önemli bir aracılık maliyeti unsuru olan Yatırımcıları Koruma Fonu (YKF) ödentileri ile ilgili olarak;

- 31.12.2009 tarihinde gerçekleşecek YKF varlığının koruma kapsamı için yeterli bulunması ve bu çerçevede söz konusu tarihteki YKF mevcudunun alt seviye olarak belirlenmesi,
- YKF mevcudunun 31.12.2009 tarihli varlığın üzerinde bulunduğu süre zarfında aracı kuruluşlardan ödenti alınmaması,

yönündeki görüş ve önerilerimiz Sermaye Piyasası Kurulu'na iletilmiştir.

Aracı Kurum Genel Bilgileri Yayını

Bilindiği üzere, aracı kuruluşların organizasyon bilgileri ile çalışanlarının sicil bilgileri, Birliğimizin Lisanslama ve Sicil Tutma Sistemi (LSTS) üzerinden izlenmektedir.

Aracı kurumlara ilişkin internet sitemizden yapılan kurumları tanıtıcı genel bilgiler yayınında artık LSTS veri tabanında oluşan veriler esas alınmaktadır. Aracı kurumların iletişim, merkez dışı örgütleri, yetki belgeleri, yönetim yapısı vb. bilgileri, aracı kurumlarca LSTS üzerinden girilen bilgiler ışığında yayınlanmaya başlanmıştır.

Aynı şekilde, bankalara ilişkin olarak da LSTS veri ta-

banında oluşan bilgiler esas alınmak suretiyle; benzer bilgilerinin Birliğimiz internet sitesinde kamuya yayınlanmasına yönelik çalışmalarımız sürdürülmektedir.

Mesleki ve Kişisel Gelişim Eğitimleri

Kasım-Aralık 2009 dönemi için farklı konularda mesleki ve kişisel gelişim eğitimleri planlanarak internet sitemizden üyelerimize duyurulmuştur.

Bu eğitimler kapsamında, 4-5 Kasım tarihlerinde düzenlenen Türev Piyasalar ve Türev Ürünlerin Fiyatlandırılması eğitim programına yoğun başvuru olmuş ve eğitim 9 farklı kurumdan toplam 24 kişinin katılımı ile tamamlanmıştır. Gelen yoğun talep dolayısıyla söz konusu eğitim 23-24-25 Aralık tarihlerinde yeniden düzenlenecektir. 19-20 Kasım tarihlerinde gerçekleştirilen Hisse Senedi Fiyatlama Yöntemleri eğitimi ise toplam 12 kişinin katılımı ile tamamlanmıştır.

Aralık ayı içerisindeki diğer eğitimlerimiz internet sitemizden takip edilebilmekte olup eğitimlere başvurular kontenjanın uygunluğuna göre eğitim tarihinin 3 gün öncesine kadar devam etmektedir.

Lisans Yenileme Eğitimleri

14 Kasım tarihinde Ankara'da düzenlenen lisans yenileme eğitimine Temel ve İleri Düzey'de toplam 44 kişi katılmıştır. Kasım ayında İstanbul'da gerçekleştirilen lisans yenileme eğitimlerine Temel Düzey'de 83, İleri Düzey'de 56 kişi katılmıştır.

Türev Araçlar lisans yenileme eğitimi 44 kişinin ka-

Ocak-Kasım 2009 Dönemi Lisans Yenileme Eğitimleri Katılımcı Sayıları	
Lisans Türü	Toplam
Temel Düzey	2,712
İleri Düzey	935
Türev Araçlar	322
Takas ve Operasyon İşlemleri	55
Gayrimenkul Değerleme Uzmanlığı	227
Kurumsal Yönetim Derecelendirme Uzmanlığı	10
Kredi Derecelendirme Uzmanlığı	12
Toplam	4,273

tlımıyla gerçekleştirilmiştir. Gayrimenkul Değerleme Uzmanlığı lisans yenileme eğitimine ise 48 kişi katılmıştır.

Lisans yenileme eğitimleri katılımcı sayılarına ilişkin veriler tabloda sunulmaktadır.

Tüm eğitimlere ilişkin detaylar Birliğimizin internet sitesinde Eğitim/Eğitimlerimiz bölümünden de takip edilebilmektedir.

Lisans Başvurularında Son Durum

Lisanslama ve Sicil Tutma Sistemi'nde kayıtlı kişi sayısı 25 Kasım 2009 tarihi itibarıyla 32.786'ya ulaşmıştır. 12.684 kişi, herhangi bir sermaye piyasası kurumunda çalışmamakta olup bu kişilere ait toplam 11.237 adet lisans bulunmaktadır.

Lisanslama sınavları sonucunda başarılı olan adaylardan 18.923'ünün lisans başvurusu Birliğimize ulaşmış, başvuruların 18.687 adedi sonuçlandırılmıştır.

Rakamlarla Borsa Dışı İşlemler

28.10.2009 – 24.11.2009 tarihleri arasında borsa dışında işlem gören özel sektör tahvilleri içerisinde Koç Tüketici Finansmanı A.Ş. tahvilinde 2 adet sözleşme ile toplam 222.098 TL, Creditwest Faktoring Hizmetleri A.Ş. tahvilinde ise 190 adet sözleşme ile toplam 19.474.579 TL işlem hacmi gerçekleşmiştir.

Lisans Başvuruları			
Lisans Türü	Başvurulan Lisans	Onaylanan Lisans	Sonuçlanan Başvuru %
Temel Düzey	10,040	9,997	99,57
İleri Düzey	4,253	4,238	99,65
Türev Araçlar	1,457	1,421	99,58
Gayrimenkul Değerleme Uzmanlığı	1,295	1,194	92,20
Takas ve Operasyon	446	446	100,00
Kredi Derecelendirme	383	360	93,99
Kurumsal Yönetim Derecelendirme	410	381	92,93
Sermaye Piyasasında Bağımsız Denetim	569	565	99,30
Konut Değerleme	100	85	85,00
Toplam	18,923	18,687	98,75



Gökben Altaş
galtas@tspakb.org.tr

ARACI KURUMLARIN 2009/09 DÖNEMİ FAALİYET VERİLERİ

Raporumuzda, sermaye piyasasında faaliyet gösteren aracı kurumların 2009/09 dönemine ilişkin toplulaştırılmış faaliyet verileri incelenmekte, aynı zamanda 2008 yılının ilk dokuz ayı ile çeşitli karşılaştırmalara yer verilmektedir. 2008/09 verilerinde 96 aracı kurum yer alırken, son yılda bazı aracı kurumların faaliyetlerinin geçici süreyle durdurulması sebebiyle, 2009 Eylül dönemi itibarıyla analiz kapsamındaki kurum sayısı 91'e inmiştir. Raporda incelenen verilerin detayları, www.tspakb.org.tr adresindeki internet sitemizde yer almaktadır.

HİSSE SENETLERİ PİYASASI FAALİYETLERİ

Son dönemdeki finansal krizle, birçok ülke borsasında olduğu gibi İMKB göstergelerinde de gerilemeler söz konusu olmuş, İMKB-100 endeksi 2008 yılında %52 değer kaybetmişti. 2009'un ilk çeyreğine kadar düşme eğiliminde olan endekste, devam eden aylarda artış yaşanmıştır. Eylül 2009 itibarıyla endeks, geçen yıl sonuna göre %78 yükselmiştir.

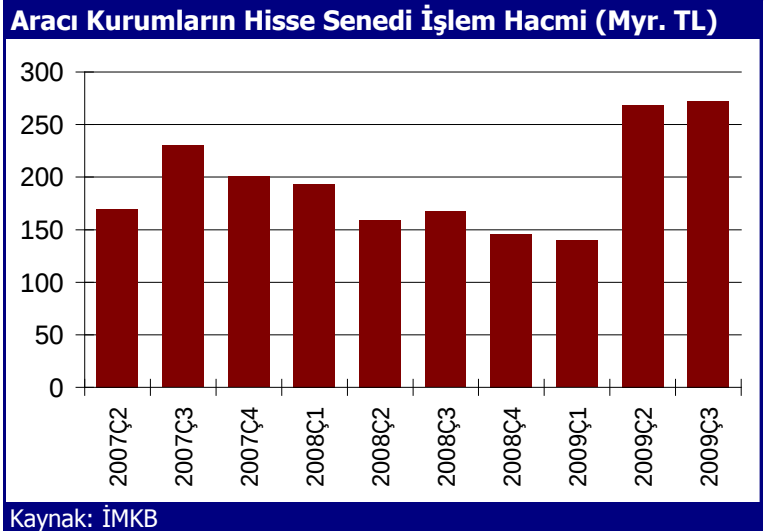
Endeksteeki çıkışa paralel olarak işlem hacimleri de artmıştır. İşlem hacimlerine çeyrek dönemler bazında bakıldığında, söz konusu toparlanma daha belirgindir. 2008 yılının ikinci yarısında başlayan işlem hacimlerindeki gerileme, 2009'un ilk çeyreğine kadar devam etmiş, 2. ve 3. çeyrekte ise ciddi artış yaşanmıştır. Sonuç olarak aracı kurumlar, 2009 yılının ilk 9 ayında 681 milyar TL ile, önceki yılın eş dönemine göre %31 daha fazla işlem yapmışlardır.

Hisse senedi işlem hacminde en büyük pay yerli yatırımcılarınadır. Özellikle 2005'ten sonra yabancı yatırımcıların işlem hacimlerinde başlayan artış, 2008 yılının ilk çeyreğinden

Aracı Kurumların Hisse Senedi İşlem Hacmi			
	2008/09	2009/09	Değişim
Milyar TL	519.5	681.3	31.1%
Kaynak: İMKB			

itibaren yerini düşüşe bırakmıştır. Yabancı yatırımcıların 2009/09'da hisse senedi işlemleri geçen yılın eş dönemine göre %43 gerilemiş, toplamdaki payları da yarıya yarıya düşerek %14'e inmiştir. Gerileme özellikle yabancı aracı kurum, banka, anonim şirket gibi yatırımcıları kapsayan "yurtdışı kurum" kategorisinde görülmüştür.

Yerli yatırımcılar tarafına bakıldığında, ters yönlü bir hareket söz konusudur. 2008 yılı içerisinde işlemlerin %72'sini oluşturan yerli yatırımcıların payı, 2009 yılında %86 civarına çıkmıştır. Bu grupta en önemli kategori olan yerli bireysel yatırımcıların payı, 12 puan artarak %68'e ulaşmıştır. Yatırım fonları, yatırım ortaklıkları, sigorta şirketleri ve varlık yönetimi şirketleri gibi kurumları kapsayan yerli kurumsal yatırımcıların hacmi, ağırlıklı olarak bir aracı kurumun işlemleri sonucunda %90 artmış, toplamdaki payı da 3 puan yükselerek %9 olmuştur.



Yatırımcı Bazında Hisse Senedi İşlem Hacmi		
	2008/09	2009/09
Yurtiçi Yatırımcı	71.5%	85.8%
Bireysel	55.6%	68.0%
Kurumlar	9.9%	9.2%
Kurumsal	6.0%	8.6%
Yurtdışı Yatırımcı	28.5%	14.2%
Bireysel	0.3%	0.2%
Kurumlar	20.0%	9.2%
Kurumsal	8.2%	4.7%
Toplam	100.0%	100.0%

Kaynak: TSPAKB

Departman Bazında Hisse Senedi İşlem Hacmi		
	2008/09	2009/09
Yurtiçi Pazarlama	27.7%	30.4%
Şubeler	14.2%	15.5%
Acenteler	12.9%	18.8%
İrtibat Bürosu	2.2%	2.5%
İnternet	9.1%	13.6%
Çağrı Merkezi	0.3%	0.5%
Yatırım Fonları	0.8%	0.8%
Portföy Yönetimi	0.3%	0.2%
Kurum Portföyü	5.6%	4.3%
Yurtdışı Pazarlama	26.8%	13.5%
Toplam	100.0%	100.0%

Kaynak: TSPAKB

Hisse senedi işlemlerinin yapıldığı aracı kurum departmanları arasındaki dağılım incelendiğinde, yurtdışı pazarlama dışındaki bütün bölümlerden yapılan işlemlerin nominal olarak arttığı görülmektedir. En fazla artışın yaşandığı yurtiçi pazarlama departmanının payı %30 olurken, ardından en yüksek işlem hacmi artışı yakalayan acenteler, toplamdaki paylarını %19'a çıkartmış, 2. sıraya yerleşmiştir. Şubeden yapılan hisse senedi işlemlerindeki artış, acentelerdeki kadar olmamış, payları 1 puan artarak %16'ya yükselmiştir. Bu durum karşılaştırılan dönemlerde şube sayısındaki azalış ile acente sayısındaki yükselişe bağlanabilir.

Diğer önemli gelişme, "internet işlemleri" bölümünde de görüleceği üzere, internet üzerinden yapılan işlem hacmindeki artıştır.

Bu kanalın toplamdaki payı 4 puan artarak %14'e yükselmiştir. İşlemlerin %30'u üç aracı kurum tarafından yaratılmaktadır.

Yatırımcı bazındaki işlem hacmi dağılımında görüldüğü gibi, yabancı yatırımcı işlemlerinin gerçekleştiği yurtdışı pazarlama departmanının payı yarı yarıya azalarak %14'e gerilemiştir. Bununla birlikte, yurtdışı pazarlama departmanından yapılan işlemler ile yurtdışı yatırımcı işlemlerinin payları arasındaki ufak fark, bazı aracı kurumların yurtdışı müşterilerinin işlemlerini yurtiçi pazarlama ve acente gibi diğer kanallardan gerçekleştirmesinden kaynaklanmaktadır. Bu sebeple yurtdışı yatırımcıların işlem hacmindeki payı %14,2 iken, yurtdışı pazarlama departmanının payı %13,5'tir.

SABİT GETİRİLİ MENKUL KIYMET PİYASASI FAALİYETLERİ

Aracı kuruluşlar, bir diğer ifadeyle hem aracı kurumlar hem de bankalar, sabit getirili menkul kıymet (SGMK) faaliyetinde bulunabilmektedir. Tablo da yer alan işlem hacimleri, aracı kuruluşların İMKB ile borsa dışı (tescil) kesin-alım satım ve repo-ters repo işlemlerini kapsamaktadır. Merkez Bankası ve Takasbank'a ait işlemler toplama dahil edilmemiştir.

2009/09 döneminde toplam kesin alım-satım işlemleri bir önceki yıla göre %16 yükselerek 966 milyar TL'ye çıkarken, repo-ters repo işlemleri %6 gerileyerek 4,2 trilyon TL civarında kalmıştır. Aracı kuruluşların SGMK faaliyetlerindeki paylarında önemli değişiklik yaşanmamış, bankalar ağırlığını korumuştur.

Toplam Devlet İç Borçlanma Senetleri (DİBS) işlem-

Aracı Kuruluşların SGMK İşlem Hacmi (Milyar TL)					
	Hacim			Pay	
	2008/09	2009/09	Değişim	2008/09	2009/09
Kesin Alım-Satım					
Banka	730	859	17.6%	88.1%	88.9%
Aracı Kurum	99	107	8.0%	11.9%	11.1%
Toplam KAS	829	966	16.4%	100.0%	100.0%
Repo-Ters Repo					
Banka	3,615	3,393	-6.1%	81.4%	81.4%
Aracı Kurum	827	778	-6.0%	18.6%	18.6%
Toplam Repo	4,442	4,171	-6.1%	100.0%	100.0%

Kaynak: İMKB

Aracı Kurumların Yatırımcı Bazında Kesin Alım-Satım İşlem Hacmi		
	2008/09	2009/09
Yurtiçi Yatırımcı	92.6%	94.3%
Bireysel	7.0%	9.9%
Kurumlar	33.6%	27.3%
Kurumsal	52.0%	57.1%
Yurtdışı Yatırımcı	7.4%	5.7%
Bireysel	0.2%	0.2%
Kurumlar	7.1%	5.5%
Kurumsal	0.1%	0.0%
Toplam	100.0%	100.0%

Kaynak: TSPAKB

Aracı Kurumların Departman Bazında Kesin Alım-Satım İşlem Hacmi		
	2008/09	2009/09
Yurtiçi Pazarlama	27.5%	32.9%
Şubeler	1.7%	1.5%
Acenteler	5.0%	1.1%
İrtibat Bürosu	0.0%	0.0%
İnternet	0.0%	0.0%
Çağrı Merkezi	0.1%	0.1%
Yatırım Fonları	26.1%	30.2%
Portföy Yönetimi	3.0%	3.0%
Kurum Portföyü	29.2%	25.6%
Yurtdışı Pazarlama	7.3%	5.5%
Toplam	100.0%	100.0%

Kaynak: TSPAKB

lerinin yaklaşık %90'ını oluşturmaya devam eden bankaların hacmi %18 artmıştır. Aracı kurumların işlem hacmi ise %8 yükselerek 107 milyar TL'ye çıkmıştır. Toplam repo-ters repo işlemlerinde banka ve aracı kurumlarda benzer düzeyde bir gerileme söz konusudur. Aracı kurumların repo-ters repo işlemleri 778 milyar TL'ye inerken, toplamdaki payları %19'da kalmıştır.

İlerleyen bölümlerdeki tablolar yalnızca aracı kurumların SGMK işlem hacimlerinin dağılımını içermektedir. Bankalara ait veriler bu bölümde yer almamaktadır.

Yatırımcı bazında kesin alım-satım işlem hacimlerine bakıldığında, işlemlerin ağırlıklı olarak yurtiçi kurumsal yatırımcılar tarafından yapıldığı görülmektedir. 2009/09 döneminde yerli kurumsal yatırımcıların DİBS işlemlerindeki payları 5 puan artarak %57'ye çıkmış, toplamdaki ağırlıkları devam etmiştir. Bu du-

rumda, bir aracı kurumun yurtiçi kurumsal yatırımcılar için yaptığı kesin alım-satım işlemlerindeki artış önemli olmuştur. Öte yandan, incelenen dönemler arasında yurtiçi kurumların DİBS işlemlerinde %10 azalma söz konusu olmuş, toplamdaki payları 6 puan gerileyerek, %27'ye inmiştir. Yerli bireysel yatırımcıların işlem hacmi ise artmış, toplamdaki payları %10'a çıkmıştır.

Ağırlıklı olarak aracı kurum, banka, anonim şirket gibi tüzel nitelikli yabancı yatırımcıların DİBS işlemlerinde 2009 yılının ilk 9 ayında geçen yıla göre ufak bir gerileme yaşanmış, toplamdaki payları %6'ya inmiştir.

Aracı kurumların departman bazında DİBS kesin alım-satım işlemlerinin dağılımı da, yatırımcı bazında gözlenen tablo çerçevesinde hareket etmiştir. Örneğin, yurtiçi pazarlama departmanının payının, bireysel yatırımcıların işlem hacimlerine paralel olarak

Aracı Kurumların Yatırımcı Bazında Repo-Ters Repo İşlem Hacmi		
	2008/09	2009/09
Yurtiçi Yatırımcı	99.7%	98.1%
Bireysel	12.7%	13.3%
Kurumlar	5.7%	4.3%
Kurumsal	81.2%	80.5%
Yurtdışı Yatırımcı	0.3%	1.9%
Bireysel	0.1%	0.2%
Kurumlar	0.2%	1.6%
Kurumsal	0.0%	0.1%
Toplam	100.0%	100.0%

Kaynak: TSPAKB

Aracı Kurumların Departman Bazında Repo-Ters Repo İşlem Hacmi		
	2008/09	2009/09
Yurtiçi Pazarlama	66.8%	62.5%
Şubeler	3.7%	3.9%
Acenteler	1.4%	1.4%
İrtibat Bürosu	0.1%	0.2%
İnternet	0.1%	0.1%
Çağrı Merkezi	0.0%	0.0%
Yatırım Fonları	22.8%	26.0%
Portföy Yönetimi	0.6%	0.6%
Kurum Portföyü	4.3%	3.6%
Yurtdışı Pazarlama	0.2%	1.7%
Toplam	100.0%	100.0%

Kaynak: TSPAKB

5 puan artarak %33'e yükseldiği görülmektedir. Diğer taraftan, yerli kurumsal yatırımcılar içinde yer alan yatırım fonlarının payı 2008/09 dönemine göre artış göstererek %30'a çıkmıştır. Kurum portföyünün payı ise yurtiçi kurumlara benzer şekilde düşerek %26'ya inmiştir.

Yerli kurumsal yatırımcılar 2008'in eş döneminde olduğu gibi %81 ile repo-ters repo işlemlerinde en büyük paya sahiptir. Bu yatırımcı türünde işlem hacminin yarısı bir aracı kurumun müşterileri olan emeklilik ve yatırım fonlarının işlem hacimlerinden kaynaklanmaktadır. Yabancı yatırımcıların işlemlerindeki artışa paralel olarak bu yatırımcılar repo-ters repo işlemlerinde %2 paya sahip olmuştur. Artış 2009 yılında yabancı kökenli bir aracı kurumun yurtdışı müşterileri için işlem yapmaya başlamasından kaynaklanmaktadır.

Repo işlemleri daha çok yurtiçi pazarlama (%63) ve yatırım fonları (%26) departmanları aracılığı ile gerçekleştirilmiştir. Bununla birlikte, 2008/09 dönemine göre iki departmanın payları arasında zıt yönlü değişim meydana gelmiş, yatırım fonlarının payı artarken, yurtiçi pazarlamanınki düşmüştür.

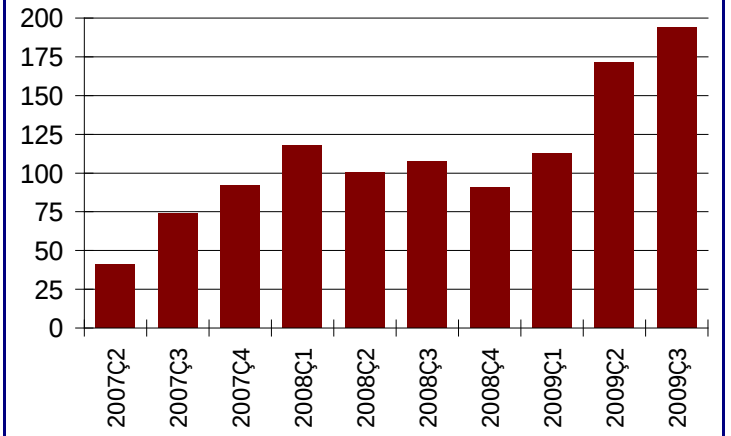
VADELİ İŞLEM VE OPSİYON BORSASI (VOB) FAALİYETLERİ

Sabit getirili menkul kıymetlerde olduğu gibi hem bankalar hem de aracı kurumlar Vadeli İşlem ve Opsiyon Borsasında işlem yapabilmektedir. 2009 yılının ilk 9 ayında toplam VOB işlemleri 2008/09'a göre yaklaşık 1,5 kat artarak 478 milyar TL olmuştur.

SGMK faaliyetlerinin aksine, aracı kurumlar %88 pay ile VOB işlemlerinde ağırlıklıdır. Karşılaştırılan dönemlerde aracı kurumların VOB işlemleri %41 artarak 420 milyar TL olmuştur. Öte yandan, bankaların VOB işlemlerindeki artış iki katı geçmiş, toplamdaki payları %12'ye çıkmıştır.

Bununla birlikte, son dönemdeki gelişmeleri daha yakından takip etmek için VOB işlemlerine çeyrek dönemler bazında bakmak mümkündür. Kuruluş yılını izleyen iki yılda işlem hacimlerinde görülen hızlı artış, devam eden

Aracı Kuruluşların VOB İşlem Hacmi (Myr. TL)



Kaynak: VOB

dönemde yavaşlamış, krizin derinleştiği 2008'in son çeyreği ile 2009'un ilk çeyreğinde hafif bir düşüş yaşanmıştır. İlk çeyrekte tekrar yükselen işlem hacmiyle, 2. ve 3. çeyrekte hisse senedi işlemlerinde olduğu gibi rekor artışlar meydana gelmiştir.

Aşağıdaki tablolarda sadece aracı kurumların VOB işlemleri ele alınmaktadır.

Yatırımcı bazında VOB işlem hacmi incelendiğinde dikkati çeken ilk nokta, yabancı yatırımcıların payında 12 puanlık ciddi bir azalma yaşanmasıdır. Hisse senedi işlemlerinde olduğu gibi, yabancı yatırımcıların VOB işlem hacimleri nominal olarak (%43) gerilemiştir. Azalış yurtdışı kurumsal yatırımcılarda daha belirgin olup, payları 8 puan gerileyerek %4'e inmiştir.

Özellikle yurtiçi bireysel yatırımcıların VOB işlemlerindeki artışla, yerli yatırımcıların toplamdaki payları %92'ye ulaşmıştır. Yurtiçi bireysel yatırımcıların vadeli işlem hacminde nominal olarak yaşanan %70'lik artış, paylarını %77'ye çıkarmıştır. Artışın %60'ı beş aracı kurum tarafından yaratılmıştır. Diğer taraftan yerli kurum ve kurumsal yatırımcıların işlem hacmin-

Aracı Kuruluşların VOB İşlem Hacmi (Milyar TL)	Hacim			Pay	
	2008/09	2009/09	Değişim	2008/09	2009/09
Banka	28.1	58.4	107.7%	8.6%	12.2%
Aracı Kurum	297.2	419.7	41.2%	91.4%	87.8%
Toplam	325.3	478.1	47.0%	100.0%	100.0%

Kaynak: VOB

Aracı Kurumların Yatırımcı Bazında VOB İşlem Hacmi		
	2008/09	2009/09
Yurtiçi Yatırımcı	80.7%	92.2%
Bireysel	63.3%	76.5%
Kurumlar	15.1%	13.9%
Kurumsal	2.3%	1.8%
Yurtdışı Yatırımcı	19.3%	7.8%
Bireysel	0.0%	0.2%
Kurumlar	6.9%	3.6%
Kurumsal	12.4%	4.0%
Toplam	100.0%	100.0%

Kaynak: TSPAKB

Aracı Kurumların Departman Bazında VOB İşlem Hacmi		
	2008/09	2009/09
Yurtiçi Pazarlama	18,7%	26,6%
Şubeler	20,7%	14,4%
Acenteler	4,4%	5,3%
İrtibat Bürosu	2,4%	5,2%
İnternet	18,6%	27,2%
Çağrı Merkezi	0,2%	0,4%
Yatırım Fonları	0,7%	0,5%
Portföy Yönetimi	1,0%	0,6%
Kurum Portföyü	14,4%	12,3%
Yurtdışı Pazarlama	18,7%	7,4%
Toplam	100,0%	100,0%

Kaynak: TSPAKB

de nominal bir artış olmasına rağmen, söz konusu yükseliş yerli bireysel yatırımcılarınkinin gerisinde kaldığından, payları düşmüştür.

Departman bazında VOB işlem hacimlerinde de 2008/09'a göre önemli değişimler meydana gelmiştir.

Yurtiçiye yönelik departmanlara bakıldığında, internet ve yurtiçi pazarlama departmanı üzerinden gerçekleşen işlemlerin payındaki hızlı artış dikkat çekmektedir. İnternette yapılan işlemlerde, 2009'un ilk üç çeyreğinde bir önceki yılın eş dönemine göre iki katı aşan artış yaşanmış, bu durum da paylarına 9 puanlık bir artış olarak yansımıştır. 2009 yılında internetten işlem yapmaya başlayan iki aracı kurumun işlemlerinin söz konusu artışta payı vardır. Yurtiçi pazarlama departmanının payı da 8 puan artarak %27 olmuştur. Bu işlem hacminin dörtte biri ise tek bir kurum tarafından yapılmıştır. Yatırımcı bazında ince-

lenen dağılımda, yerli bireysel yatırımcıların payındaki artış, bu iki bölümdeki artış ile paraleldir.

Öte yandan, şubelerin işlem hacmi payında 6 puanlık gerileme söz konusudur. Banka kökenli aracı kurumların kendi şube sayılarını azaltması, şubelerin işlem hacmi payının gerilemesinde etkili olmuştur. Acente ve irtibat bürolarının işlem hacmi payı ise toplamda %10'a ulaşmıştır.

2009/09 döneminde kurum portföyünün payı 2 puan gerileyerek %12 olmuştur. Bir aracı kurum bu kategoride toplam işlemlerin %80'ini tek başına yapmıştır.

Nominal olarak %45 azalan yurtdışı pazarlama departmanından yapılan işlemlerin toplamdaki payı ise, yabancı yatırımcılara benzer şekilde, 12 puan gerileyerek %7 olmuştur.

YATIRIM BANKACILIĞI FAALİYETLERİ

Yatırım bankacılığı faaliyetlerinin incelendiği bu bölümde, aracı kurumların kurumsal finansman departmanları tarafından yapılan proje sayıları derlenmiştir. Bu dönemde herhangi bir yatırım bankacılığı alanında faaliyeti olan kurum sayısı geçen yıla göre 5 adet azalarak 23'e inmiştir.

Krizin etkisiyle bazı kurumsal finansman faaliyetlerinde yavaşlama yaşanırken, sermaye artırımı ve temettü dağıtım projeleri ile diğer danışmanlık sözleşmelerinde yoğunlaşma mevcuttur.

Sektör geneline bakıldığında, 283 kurumsal finansman projesi ile yıla başlayan aracı kurumlar, 2009'un ilk 9 ayında 172 yeni sözleşme daha yapmıştır. Aynı dönem içinde 117 proje tamamlanmış, 62 projenin süresi dolmuş, 4 proje ise fesih edilmiştir. Sonuç itibarıyla 2009/09 döneminin sonunda aracı kurumlarda toplam 272 adet kurumsal finansman projesi mevcuttur.

Halka arz projelerinde bir önceki yıldan devreden 9 proje bulunurken, 3 sözleşme ise 2009 yılı içinde yapılmıştır. Nisan sonunda Birko Birleşik Koyunlular Mensucat Ticaret ve Sanayi A.Ş. halka arz edilmek-

Kurumsal Finansman Faaliyetleri (Proje Sayıları)							
	2008/09	2009/09					
	Tamam- lanan	Dönem Başı	Yeni Sözleşme	Tamam- lanan	Süresi Dolan	Fesih Edilen	Dönem Sonu
Birincil Halka Arz	3	9	3	1	3	0	8
İkincil Halka Arz	0	0	0	0	0	0	0
SAB-Alış	11	15	14	2	4	2	21
SAB-Satış	19	98	37	2	33	1	99
Finansal Ortaklık	1	14	7	0	14	0	7
Özelleştirme-Alış	3	2	2	0	0	0	4
Özelleştirme-Satış	1	4	3	1	0	0	6
Sermaye Artırımı	19	59	34	40	0	0	53
Temettü Dağıtım	16	52	30	39	0	0	43
Diğer Danışmanlık	28	30	42	32	8	1	31
Toplam	101	283	172	117	62	4	272

Kaynak: TSPAKB

sizin İMKB’de işlem görmeye başlamıştır. Türkiye’de ilk defa gerçekleştirilen bu şekilde kotasyon, halka arz tanımına girmemekle beraber, prosedürleri açısından halka arzla aynı yapıda olduğu için bu işleme tabloda yer verilmiştir. Diğer taraftan, yine aynı dönemde bir borsa yatırım fonu İMKB’de işlem görmeye başlamıştır. Bu borsa yatırım fonunun kotasyonu halka arz edilmeden gerçekleşmiştir. Bu nedenle, Kurumsal Finansman Faaliyetleri tablosunda yer almamaktadır. Süresi dolan üç projeye beraber, bir sonraki döneme devreden halka arz projesi sayısı 8’dir.

Dönem başında üzerinde çalışılan şirket satın alma/birleşme (SAB) satış tarafındaki 98 sözleşmeye 37 yeni sözleşme eklenmiş, bunun ikisi tamamlanmıştır. Yeni eklenen projelerinin 18’i iki aracı kuruma aittir. 33 projenin ise süresi dolarken, bu projeler ağırlıklı olarak bir aracı kurumun kurumsal finansman faaliyetlerini, kendi grubu bünyesindeki başka bir aracı kuruma devretmesinden kaynaklanmaktadır. Dönem sonunda ise SAB-Satış tarafında 99, SAB-alış tarafında 21 sözleşme bulunmaktadır.

Benzer şekilde, finansal ortaklık projelerinde de, ağırlıklı olarak az önce bahsedilen aracı kurumun sahip olduğu projelerin tamamının süresi dolmuştur. Yeni eklenen 7 sözleşmenin 6’sı başka bir aracı kuruma aitken, bir sonraki döneme toplam 7 proje devretmiştir.

Özelleştirme projelerinde önemli bir değişim olmamıştır. Toplamda 5 yeni proje yapılırken, Özelleştir-

me İdaresi Başkanlığı ile yapılan çalışmalarını ifade eden 1 satış projesi tamamlanmıştır. Bir sonraki döneme ise toplam 10 proje devredilmiştir.

Sermaye artırımı ve temettü dağıtım sözleşmeleri 2009 yılında da kurumsal finansman faaliyetlerinde önemli yer tutmuştur. Bir aracı kurum, özellikle bağlı olduğu gruptaki şirketlerin sermaye artırımı ve temettü dağıtım projelerini yaptığı için sırasıyla 19 ve 26 projeyi tek başına tamamlamıştır. Bir aracı kurum da bu alanlardan 9’ar sözleşme tamamlamıştır. Dönem sonunda devreden işlem sayısı ise sırasıyla 53 ve 43’tür.

Dönem başından devreden ve değerlendirme, proje finansmanı, birleşme fizibilite analizi gibi işlemleri kapsayan diğer danışmanlık sözleşmelerinin sayısı 30 iken, ilk üç çeyrekte 42 yeni sözleşme daha yapılmıştır. Bu sözleşmelerin 32’si tamamlanmıştır. Tamamlanan 7 sözleşme bir aracı kurumun kendi grubundaki ana şirkete verdiği danışmanlık hizmetlerini yansıtırken, 5 sözleşme 3. çeyrekte tek bir aracı kurum tarafından tamamlanmıştır. Dönem sonu itibarıyla devreden proje sayısı ise 31’dir.

PORTFÖY YÖNETİMİ FAALİYETLERİ

Aracı kurumların bir diğer faaliyet alanı portföy yönetimidir. Aracı kurumlardan toplanan veriler ile oluşturulan bu bölümdeki tablolar değerlendirilirken, bir yatırımcının birden fazla aracı kurumda portföy yönetim hesabı olabileceği göz önünde tutulmalıdır.

Portföy yönetim faaliyetinde bulunan aracı kurum sayısı 2008 Eylül sonunda 39 iken, 2009/09 döneminde bu sayı 35’e düşmüştür. 3 aracı kurum ilgili dönemde ilk defa varlık yönetimine başlarken, 2 aracı kurumun faaliyetleri durmuş, 5 kurum da portföy

Aracı Kurumlarda Portföy Yönetimi Faaliyetleri			
	2008/09	2009/09	Değ.
Aracı Kurum Sayısı	39	35	-10.3%
Portföy Yönetimindeki Yatırımcı Sayısı	646	1,089	68.6%
Bireysel Yatırımcı Sayısı	501	939	87.4%
A Tipi Yatırım Fonu Sayısı	44	44	0.0%
B Tipi Yatırım Fonu Sayısı	63	69	9.5%
Diğer Kurumsal Yatırımcı Sayısı	15	13	-13.3%
Diğer Kurum Sayısı	23	24	4.3%
Yönetilen Portföy Büyüklüğü (Mn. TL)	3,327	4,188	25.9%
Bireysel Yatırımcı Portföy Büyüklüğü	95	197	106.1%
A Tipi Yatırım Fonu Portföy Büyüklüğü	117	153	30.8%
B Tipi Yatırım Fonu Portföy Büyüklüğü	2,549	3,057	19.9%
Diğer Kurumsal Yatırımcı Portföy Büyüklüğü	287	321	12.0%
Diğer Kurum Portföy Büyüklüğü	279	459	64.8%
Ortalama Portföy Büyüklüğü (Mn. TL)	-	-	-
Bireysel Yatırımcı Portföy Büyüklüğü	0.2	0.2	10.0%
A Tipi Yatırım Fonu Portföy Büyüklüğü	2.7	3.5	30.8%
B Tipi Yatırım Fonu Portföy Büyüklüğü	40.5	44.3	9.5%
Diğer Kurumsal Yatırımcı Portföy Büyüklüğü	19.1	24.7	29.2%
Diğer Kurum Portföy Büyüklüğü	12.1	19.1	57.9%
Kaynak: TSPAKB			

yönetimini sonlandırmıştır. Öte yandan, gerek portföy yönetimindeki yatırımcı sayısı gerekse yönetilen portföy büyüklüğünde bir artış söz konusudur.

2009 Eylül sonu itibariyle portföy yönetimi hizmetinden faydalanan bireysel yatırımcı sayısı 501'den 939'a çıkmıştır. Artışta bir aracı kurumun grubundaki portföy yönetim şirketinin bireysel müşterilerini devralması önemli olmuştur. Öte yandan, bireysel yatırımcılar için yönetilen portföy büyüklüğü, diğer bir aracı kurumun portföyündeki artışa paralel olarak 2 kattan fazla artarak 197 milyon TL'ye çıkmıştır.

TL'yi aşmıştır.

Yönetilen portföy büyüklükleri ortalama bazda değerlendirildiğinde, bütün kategorilerde ortalama portföy değerlerinin yükseldiği görülmektedir. Aracı kurumların yönettiği A tipi yatırım fonlarının ortalama büyüklüğü 3,5 milyon TL'ye, B tipi fonları ise 44 milyon TL'ye çıkmıştır.

Aracı kurumların dışında portföy yönetim şirketleri de bu hizmeti sunmaktadır. SPK'nın yayınladığı ve-

rilere göre her iki dönemde 23 portföy yönetim şirketi faaliyet-
teyken, 2008/09 döneminde 20
şirket; 2009/09 döneminde ise
21 şirket portföy yönetimi hiz-
meti vermiştir.

Portföy yönetim şirketlerinden
hizmet alan yatırımcı sayısı, bi-
reysel yatırımcı sayısındaki dü-
şüşle %45 azalmıştır. Bireysel
yatırımcı sayısı 2008/09 döne-
mi sonuna göre %57 azalarak
787'ye düşmüştür. Düşüş ağır-

Portföy Yönetim Şirketleri			
	2008/09	2009/09	Değ.
Portföy Yönetim Şirketi Sayısı	20	21	9.5%
Portföy Yönetimindeki Yatırımcı Sayısı	2,310	1,269	-45.1%
Bireysel	1,811	787	-56.5%
Kurumsal-Tüzel	499	482	-3.4%
Yönetilen Portföy Büyüklüğü (Mn. TL)	31,274	39,800	27.3%
Bireysel	701	654	-6.7%
Kurumsal-Tüzel	30,573	39,147	28.0%
Ortalama Portföy Büyüklüğü (Mn. TL)	-	-	-
Bireysel	0.4	0.8	114.6%
Kurumsal-Tüzel	61.3	81.2	32.6%
Kaynak: SPK			

lıkli olarak bir portföy yönetim şirketinin verilerini güncellemesinden kaynaklanmaktadır. Yatırım fonları, yatırım ortaklıkları, emeklilik yatırım fonları, sigorta şirketleri ve diğer tüzel şirketlerden oluşan kurumsal-tüzel yatırımcı sayısı ise 482'de kalmıştır.

Bireysel yatırımcıların yönetilen portföy büyüklüğü %7 düşerek 654 milyon TL'ye inmiştir. Diğer taraftan kurumsal-tüzel sınıfındaki yatırımcıların portföyleri ise karşılaştırılan dönemlerde %28 artarak 39 milyar TL'yi aşmış, ortalama portföy büyüklükleri 81 milyon TL seviyesine çıkmıştır.

Aracı kurumlar ile esas faaliyet alanı portföy yönetimi olan şirketler beraber ele alındığında, portföy yönetim şirketlerinin gerek yatırımcı sayısı, gerekse portföy büyüklükleri bakımından sektörde daha etkin olduğu görülmektedir. Ortalama portföy büyüklüğü açısından da portföy yönetim şirketleri öndedir. Aracı kurumlara ilişkin tabloda portföy yönetim şirketlerine benzer şekilde sınıflandırma yapıldığında, kurumsal-tüzel yatırımcı grubu için portföy yönetim şirketlerince yönetilen 81 milyon TL'lik ortalama portföy büyüklüklerinin aracı kurumlarda 27 milyon TL'ye indiği görülmektedir.

KREDİLİ İŞLEMLER

Kredili işlemlere ilişkin veriler incelenirken, portföy yönetim faaliyetlerinde olduğu gibi, bir yatırımcının birden fazla kurumda hesabı olabileceği göz önünde tutulmalıdır. 2009/09 dönemi itibariyle kredili işlemlerde önceki yıla göre ufak bir gerileme söz konusudur.

Hisse senedi işlemi için kredi kullandıran kurum sayısı ilgili dönemde 68'den 62'ye düşmüştür. 2009 Eylül sonu itibariyle kredili işlem sözleşmesi bulunan 51.000 civarındaki yatırımcı sayısı bir önceki yıla göre değişmezken, kredi kullanan yatırımcı sayısı %12 gerileme ile 8.960'a inmiştir. Ortalama kredi tutarı %7 artarak 41.100 TL olmuştur.

Öte yandan, bir önceki çeyreğe, 2009/06 dönemine göre karşılaştırma yapıldığında, kredi sözleşmesi bulunan ve kredi kullanan kişi sayısında artış yaşanmış,

Kredili İşlemler			
	2008/09	2009/09	Değişim
Sözleşmeli Yatırımcı Sayısı	51,301	50,789	-1%
Kredi Kul. Yatırımcı Sayısı	10,217	8,960	-12%
Kredi Bakiyesi (Bin TL)	392,163	368,408	-6%
Kişi Başına Kredi (Bin TL)	38.4	41.1	7%

Kaynak: TSPAKB

kişi başına düşen kredi tutarı %26 yükselmiştir. Bu durumun olumlu beklentilerin bir yansıması olduğu düşünülebilir.

ŞUBE AĞI

Eylül 2009 sonu itibariyle aracı kurumların yatırımcılara ulaşmakta kullandıkları merkez dışı fiziki satış noktası sayısı 102 artarak 5.921 olmuştur. Ancak, artış çoğunlukla banka şubelerini yansıtan acente sayısından kaynaklanmaktadır. Aracı kurumların doğrudan sahip olduğu şube sayısı 41 adet, irtibat bürolarının sayısı ise 11 adet azalmıştır. Şube sayısındaki azalışta banka kökenli bir aracı kurumun şubelerini kapatması (13 adet), bir diğer banka kökenli aracı kurumun şubelerini yarı yarıya azaltması (6 adet) etkilidir. Diğer taraftan, acente şubesi sayısındaki artış, ilgili dönemde Türkiye'deki bankaların şube sayısındaki yükselişin bir yansımasıdır.

Eylül 2009 sonunda şubesi bulunan aracı kurum sayısı beş adet azalarak 33'e inmiştir. Bu aracı kurumlardan ikisinin faaliyeti geçici olarak durdurulurken, bir kurumun faaliyetleri ise tamamen durdurulmuş, bir banka kökenli kurum da şubelerini kapatarak işlemlerini acentelere yönlendirmiştir. Bir aracı kurum ise şubelerini kapatmıştır.

Erişim Ağı			
	2008/09	2009/09	Adet Değ.
Şube	197	156	-41
İrtibat Bürosu	49	38	-11
Acente Şubesi	5,573	5,727	154
Toplam	5,819	5,921	102

Kaynak: TSPAKB

Aracı Kurum Sayısı		
	2008/09	2009/09
Şubesi Olan	38	33
İrtibat Bürosu Olan	23	21
Acentesi Olan	23	23

Kaynak: TSPAKB

İrtibat bürosu bulunan aracı kurumlardan 3 tanesi irtibat bürolarını kapatırken, bir kurum aynı dönem içinde bir irtibat bürosu açmıştır.

Diğer taraftan banka kökenli bir aracı kurum bağlı olduğu banka ile acentelik sözleşmesini iptal ederken, başka bir banka kökenli aracı kurum ise yeni acentelik sözleşmesi imzalamıştır. Sonuç olarak, acentesi bulunan aracı kurum sayısı 2008/09'da olduğu gibi 23'te kalmıştır.

İNTERNET İŞLEMLERİ

İşlem hacimleri bölümünde de bahsedildiği üzere, internet üzerinden yapılan alım-satım işlemleri, toplam işlem hacmi içinde önemli paya sahip olmuştur.

2009 Eylül itibarıyla internet hizmeti veren aracı kurum sayısı 64 olup, 2008/09'a göre 4 azalmıştır. Söz konusu dönemde 2 aracı kurum internet hizmeti sunmaya başlarken, 3 aracı kurumun faaliyetleri durmuş, 1 aracı kurum kapanmıştır. Diğer 2 aracı kurum ise internet üzerinden hisse senedi faaliyetlerini sonlandırmıştır.

İnternet üzerinden 63 aracı kurum hisse senedi işlemleri gerçekleştirirken, 12 aracı kurum DİBS kesin alım-satım işlemleri, 34 aracı kurum ise vadeli işlemler için internet kanalını yatırımcıların hizmetine sunmuştur. Bu bölümdaki veriler incelenirken bir yatırımcının birden fazla aracı kurumda işlem yapabileceği hususu göz önünde tutulmalıdır.

2009 yılının ilk dokuz ayında işlem yapan yatırımcı sayısı %37 artarak 223.000'e ulaşırken, gerçekleşen işlem hacmi 2 katına çıkarak 92 milyar TL'ye ulaşmıştır.

İnternet üzerinden yapılan vadeli işlemlerde artış devam etmiştir. Vadeli işlemlerde interneti tercih eden yatırımcı sayısı bir önceki yıla göre %23 artarken, 2009/09 döneminde toplam hacim 2 kat yükselerek 114 milyar TL'ye ulaşmıştır. Artışta ilgili dönemde işlem yapmaya başlayan bir aracı kurum etkiliyen, bu kurum

dahil olmak üzere toplamda 3 kurum tüm işlemlerin yarısını yapmıştır.

İnternet üzerinden sınırlı yapılan DİBS kesin alım-satım işlemleri bir önceki yılın eş dönemine göre ufak bir düşüşle 15 milyon TL olmuştur.

ÇAĞRI MERKEZİ İŞLEMLERİ

2009 yılında bir aracı kurumun çağrı merkezi faaliyetlerine başlaması sonucu, toplamda 13 aracı kurum bu kanal ile yatırımcılara hizmet vermiştir. Bununla birlikte, 2008 yılından önce bu faaliyetleri ile ilgili bilgileri sağlayan bir aracı kurum 2008'den

İnternet İşlemleri			
	2008/09	2009/09	Değ.
Aracı Kurum Sayısı	68	64	-6%
Hisse Senedi			
İşlem Yapan Yatırımcı Sayısı	163,125	223,056	37%
İşlem Sayısı	13,658,489	22,604,733	65%
Hacim (Mn. TL)	47,061	92,174	96%
DİBS Kesin Alım-Satım			
İşlem Yapan Yatırımcı Sayısı	545	356	-35%
İşlem Sayısı	2,342	2,135	-9%
Hacim (Mn. TL)	16.6	15.2	-8%
Vadeli İşlem ve Opsiyon			
İşlem Yapan Yatırımcı Sayısı	5,241	6,431	23%
İşlem Sayısı	2,185,989	4,527,257	107%
Hacim (Mn. TL)	55,151	113,947	107%
Kaynak: TSPAKB			

Çağrı Merkezi İşlemleri			
	2008/09	2009/09	Değ.
Aracı Kurum Sayısı	12	13	8%
Hisse Senedi			
İşlem Yapan Yatırımcı Sayısı	17,301	19,098	10%
İşlem Sayısı	312,540	357,735	14%
Hacim (Mn. TL)	1,787	3,061	71%
DİBS Kesin Alım-Satım			
İşlem Yapan Yatırımcı Sayısı	307	205	-33%
İşlem Sayısı	1,058	702	-34%
Hacim (Mn. TL)	71	67	-6%
Vadeli İşlem ve Opsiyon			
İşlem Yapan Yatırımcı Sayısı	562	663	18%
İşlem Sayısı	17,534	28,570	63%
Hacim (Mn. TL)	682	1,505	121%
Kaynak: TSPAKB			

İtibaren bu verilerini Birliğimize sunamamıştır. Bu durumda, aslında sektörde 14 aracı kurumun çağrı merkezi hizmeti sunduğunu söylemek mümkündür.

Öte yandan, alternatif işlem kanalları karşılaştırıldığında gerek işlem hacimleri, gerekse bu kanalları tercih eden yatırımcı sayısı bakımından çağrı merkezinin, internet seçeneğinin bir hayli gerisinde kaldığı görülmektedir. İnternet işlemlerinde olduğu gibi çağrı merkezi işlemlerinde de bir yatırımcı birden fazla kurum üzerinden işlem yapabilmektedir.

2009'un ilk 9 ayında, 13 kurumun çağrı merkezinden hisse senedi işlemi yapılmıştır. Çağrı merkezinden hisse senedi işlemi yapan yatırımcı sayısı 19.000 civarında kalırken, işlem hacmi %71 artarak 3 milyar TL'ye çıkmıştır.

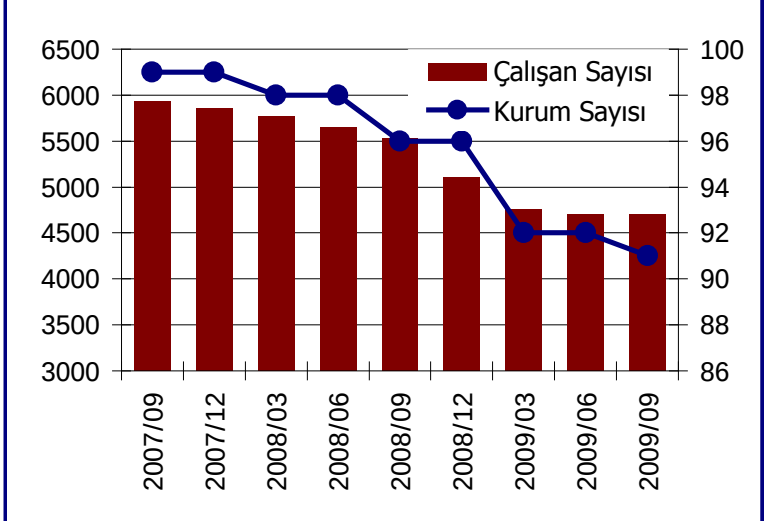
Hisse senetlerine benzer şekilde, çağrı merkezi üzerinden yapılan vadeli işlemlerde de 2 kattan fazla artış söz konusu olmuş, toplam işlem hacmi 1,5 milyar TL'ye ulaşmıştır. Çıkışta tek bir aracı kurum etkili olurken, bu aracı kurum toplam işlemlerin üçte ikisini gerçekleştirmiştir.

6 aracı kurumun çağrı merkezinden gerçekleştirdiği sınırlı DİBS işlemleri 67 milyon TL seviyesinde kalmıştır.

ÇALIŞAN PROFİLİ

Çalışan sayısında 2007 yılının son çeyreğinden itibaren başlayan gerileme 2009/09 döneminde durmuş, çalışan sayısı 2009/06 dönemine göre 2 kişi artarak 4.697 olmuştur. Öte yandan, grafikte de görüleceği üzere, 2007 yılında 5.900 civarında olan aracı kurum çalışan sayısının son iki yılda yaklaşık 1.200 kişi azalarak, bu seviyeye kadar inmesi dikkat çekicidir. Söz konusu bu azalışta, özellikle kurumların son bir yılda kurumların şube ve irtibat bürolarını kapatmaları ve bazı aracı kurumların faaliyetlerinin durdurulması etkilidir. Aynı grafikte yer verilen kurum sayısı, verilerini Birliğimize ulaştıran aracı kurumları ifade etmektedir. Kurum başına ortalama çalışan sayısı 2008'in eş dönemine kıyasla 6 kişi azalarak 52'ye inmiştir.

Aracı Kurumların Toplam Çalışan Sayısı



Kaynak: TSPAKB

Çalışanların Departman Dağılımı

Çalışan sayısında 900 kişiye yakın azalmanın yaşandığı son bir yılda, çalışanların departman dağılımında ciddi değişimler olmamıştır.

İlgili dönemde çalışan sayısında en fazla gerileme broker ve dealer (sırasıyla 147 ve 109) kadrosunda yaşanmıştır. 2008 Eylül itibarıyla %9 civarında olan

Çalışanların Departman Dağılımı

	2008/09	2009/09
Merkez Dışı Örgütler	28.7%	28.9%
Şube	17.9%	18.9%
Acente	7.6%	7.3%
İrtibat Bürosu	3.1%	2.6%
Mali ve İdari İşler	16.0%	16.8%
Broker	8.8%	7.2%
Dealer	9.1%	8.3%
Yurtiçi Satış (Merkez)	6.0%	5.9%
Araştırma	4.4%	4.3%
İç Denetim-Teftiş	3.1%	3.3%
Hazine	2.3%	2.4%
Bilgi İşlem	3.4%	3.8%
Kurumsal Finansman	3.0%	2.5%
Portföy Yönetimi	1.2%	1.3%
Yurtdışı Satış	2.8%	3.1%
İnsan Kaynakları	1.2%	1.2%
Diğer	10.0%	11.1%
Toplam	100.0%	100.0%

Kaynak: TSPAKB

bu bölümlerin payları, 2009'da sırasıyla %7 ve %8'e gerilemiştir.

Şube, acente ve irtibat bürolarını ifade eden aracı kurum merkez dışı örgütlerinde çalışanlar toplam çalışanların %29'unu oluştururken, yoğunluk şubelerdedir. Şube sayısındaki gerilemenin de etkisiyle şubede çalışan sayısı da son bir yılda 102 kişi eksilmiştir. Öte yandan, diğer bölümlerde daha fazla oransal azalış söz konusu olduğu için, toplamdaki payları ufak bir artışla %19 olmuştur.

Merkez dışı örgütlerden sonra en fazla çıkışın yaşandığı departman olan mali ve idari işlerin toplam içindeki payı da diğer bölümlerdeki gerilemenin etkisiyle 1 puan artarak %17 olmuştur. 2009/09 dönemi için veri temin eden 91 aracı kurumun 90'ında mali ve idari işler departmanı bulunmaktadır. El değiştiren bir kurumda yeniden yapılanma çalışmaları devam ettiği için bu bölümde çalışanı bulunmamaktadır.

Çalışanların Eğitim Durumu

Çalışanların Eğitim Durumu	2008/09	2009/09
Yüksek Lisans	11.8%	12.4%
Lisans	57.4%	57.8%
Yüksekokul	6.0%	5.9%
Lise	19.3%	18.8%
Ortaokul	2.2%	2.0%
İlkokul	3.2%	3.2%
Toplam	100.0%	100.0%

Kaynak: TSPAKB

Çalışan sayısında ciddi bir gerilemenin yaşandığı 2009/09 döneminde çalışanların eğitim seviyesinin arttığı gözlenmektedir. Yüksek-

okul ve altı seviyelerden mezun çalışanların sayısındaki azalış, üniversite ve yüksek lisans mezunlarının toplam içindeki payını artırmıştır. Çalışanların dörtte üçü bir önceki yılda olduğu gibi bir yüksek öğrenim kurumundan mezun durumdadır.

Çalışanların Yaş Dağılımı

Aracı kurumlarda çalışanların yaş dağılımı incelendiğinde, genç çalışan sayısındaki düşüş ilk dikkati çeken noktadır. 35 yaş ve altında çalışanların payının 2008 Eylül sonuna göre gerilediği görülmektedir. Bu grupta çalışanların toplam payı 4 puan düşerek %51'e inmiştir. Bu durum, hem mevcut çalışanla-

Çalışanların Yaş Dağılımı	2008/09	2009/09
18-25	7.0%	6.0%
26-30	20.0%	18.3%
31-35	27.8%	26.4%
36-40	25.9%	26.4%
41-45	12.2%	14.4%
46-50	4.5%	5.4%
51-55	1.7%	2.0%
56-60	0.5%	0.6%
61+	0.5%	0.5%
Toplam	100.0%	100.0%

Kaynak: TSPAKB

rın yaşlarının ilerlemesinden, hem de krizle beraber sektörden ayrılan çalışanların göreceli olarak daha genç olmasından kaynaklanmaktadır. Nominal olarak en fazla istihdam düşüşü 297 adet ile 31-35 yaş aralığında gerçekleşmiştir.

35 yaş altında yaşanan düşüşe karşın, 35 yaş üstündeki her yaş aralığında sayısal ve oransal büyüme göze çarpmaktadır.

Çalışanların İş Tecrübesi

Çalışanların İş Tecrübesi (Yıl)	2008/09	2009/09
0-2	9.7%	7.8%
2-5	13.2%	12.8%
5-10	23.6%	20.9%
10-15	28.1%	29.5%
15+	25.5%	29.0%
Toplam	100%	100%

Kaynak: TSPAKB

Aracı kurumlarda çalışanlar iş tecrübesi bazında değerlendirildiğinde, yaş dağılımına benzer değişimler göze çarpmaktadır. Sektörde, 10 yıl altı deneyime sahip çalışanların oranı

%46'dan %42'ye gerilemiştir. 18-25 yaş aralığındaki çalışan sayısındaki azalışa benzer şekilde, ilk iş deneyimi olarak yorumlanabilecek 0-2 yıl tecrübeli çalışan sayısında %31'lik bir düşüş söz konusuyken, 15 yıl ve üzeri iş deneyimine sahip çalışan sayısındaki gerileme sadece %3'tür.

GENEL DEĞERLENDİRME

Aracı kurum sektörünün 2009/09 dönemine ait faaliyet verilerinin incelendiği bu raporumuzda, 2008 Eylül'den itibaren yaygınlaşan global krizin aracı kurum faaliyetleri üzerindeki olumsuz etkilerinin azaldığı, sektörün toparlanma sürecine girdiği görülmektedir.

Hisse senedi ve VOB işlem hacimlerinde, 2009'un ilk çeyreğinin ardından büyük artışlar yaşanırken,

yabancı yatırımcı işlemlerindeki gerileme dikkat çekmiştir.

Hisse senedi işlem hacmi yılın ilk 9 ayında geçen yılın eş dönemine göre %31 artarak 681 milyar TL'ye ulaşmıştır. Krizin ardından yabancı yatırımcı işlemlerindeki ciddi azalış ile bu yatırımcıların toplamdaki payları yarı yarıya azalarak %14'e gerilemiştir.

Kuruluş döneminden itibaren hızlı bir büyüme sergileyen vadeli işlemlerde 2009'un ilk çeyreğinde ilk defa gerileme yaşanmış, ancak ardından gelen toparlanma ile toplam hacim 2009/09 döneminde bir önceki yıla göre 1,5 kat artarak 478 milyar TL'ye yükselmiştir. VOB işlemlerinde aracı kurumların payı %88 olurken, bankaların payı önceki yıla göre 4 puan artarak %12'ye çıkmıştır.

Aracı kurumların SGMK kesin alım-satım işlemlerinde %8 artış olurken, repo işlem hacimlerinde bir önceki yıla kıyasla %6 gerileme söz konusudur. Bu faaliyetlerde bankaların ağırlığı devam etmektedir.

Krizin ardından yatırım bankacılığı faaliyetlerinde de bir hareketlenme yaşanmıştır. Toplamda 172 proje tamamlanırken, bu projeler ağırlıklı olarak temettü dağıtımı, sermaye artırımı ve diğer danışmanlık işlemleridir. Bu dönemde, halka açık bir şirketin borsa kotasyonu da yapılmıştır.

Portföy yönetimi faaliyetlerinde büyüme görülmektedir. Portföy yönetimindeki yatırımcı sayısı 1.000'i aşarken, ağırlığını B tipi fonların oluşturduğu toplam portföy büyüklüğü 2008/09'a göre %26 artmıştır.

Bir diğer faaliyet alanı olan kredili işlemlerde ise kredi kullanan yatırımcı sayısı ile beraber, kullanılan kredi bakiyesinde önceki yıla göre ufak düşüşler söz konusudur. Bununla birlikte, bir önceki çeyreğe göre ilerleme kaydedilmiştir. 2009 Eylül sonu itibarıyla kredi kullanan 9.000 yatırımcının ortalama kredi bakiyesi 41.000 TL civarındadır.

Aracı kurumların müşterilerine ulaşmakta kullandıkları fiziki satış noktalarından şube ve irtibat bürosu sayısı, son bir yılda 52 adet azalarak 200 civarına inerken, acente olarak kullanılan banka şubelerinin sayısı 5.727'ye çıkmıştır.

İnternet üzerinden yapılan işlem hacimlerinde önemli büyümeler yaşanmıştır. İnternet kanalıyla yapılan hisse senedi ve vadeli işlem hacminde 2008'in eş dönemine göre iki kat artış yaşanmıştır. Bu durum çağrı merkezi işlemlerinde benzerlik gösterse de alternatif dağıtım kanallarında internetin ağırlıklı olarak tercih edildiği görülmektedir.

Aracı kurumların çalışan sayısında 2007'nin son çeyreğinden itibaren süregelen düşüş, 2009 Eylül itibarıyla durmuş, çalışan sayısı Haziran sonuna göre 2 kişi artarak 4.797 olmuştur. Bununla birlikte, son bir yılda 900 kişiye yakın bir gerileme söz konusudur. Düşüş en fazla broker ve dealer kadrosunda yaşanmış, şube, acente ve irtibat bürolarını ifade eden merkez dışı örgütler toplam çalışanların %30'unu oluşturmaya devam etmiştir. 35 yaş altı ve 10 yıl deneyimin altındaki çalışanların sayısındaki azalış dikkat çekerken, daha yüksek eğitilmiş çalışanların payı artmıştır.



Efsun Ayça Değertekin
edegertekin@tspakb.org.tr

ARACI KURUMLARIN 2009/09 DÖNEMİ MALİ VERİLERİ

Birliğimiz üçer aylık dönemlerde aracı kurumların mali verilerini derleyerek analiz etmektedir. Bu raporumuzda aracı kurumların 2009 Eylül dönemine ait bilanço ve gelir tablosu verileri incelenmektedir.

Aşağıda sunulan tablolar 2008 Eylül döneminde 96, 2009 Eylül döneminde ise 91 aracı kurumun verileri toplulaştırılarak oluşturulmuştur. Raporda incelenen mali verilerin detaylarına Birliğimizin internet sitesi www.tspakb.org.tr adresinden ulaşabilirsiniz.

2009/09 döneminde bütün aracı kurumların solo mali verileri toplanmıştır. Ancak 2008 yılına ait veriler, konsolide mali tablo açıklayan aracı kurumlar için konsolide, solo mali tablo açıklayan aracı kurumlar için solo mali verileri derlenerek oluşturulmuştur. Verilerin karşılaştırılabilir olması açısından 2009 Eylül dönemine ait aynı şekilde hazırlanan verilere de tablolarda yer verilmiştir. Raporda yapılan analiz ise ağırlıklı olarak aracı kurum sektörünün mali yapısını ve gelir dağılımını daha sağlıklı yansıttığı düşünülen solo mali veriler dikkate alınarak yapılmıştır.

BİLANÇO ANALİZİ

VARLIKLAR

Eylül 2009 sonu itibarıyla aracı kurumların varlıkları 5,2 milyar TL (3,5 milyar \$) düzeyindedir. Sektör bilançosunun %87'sini dönen varlıklar, %13'ünü ise duran varlıklar oluşturmaktadır. Konsolide mali verilerde ise 2008 yılının aynı dönemine göre aracı kurumların varlıkları %34 artarak 5,7 milyar TL olmuştur.

Dönen Varlıklar

Varlıkların en büyük hesabı 2,3 milyar TL ile %43 paya sahip olan nakit ve nakit benzeri varlıklardır. Aracı kurumlar bu hesap altında vadeli-vadesiz mevduat, yatırım fonu, ters repo ve borsa para piyasa-

sından alacaklarını takip etmektedir. Konsolide mali verilere göre bu hesap karşılaştırılan dönemler arasında %42 artarak 2,4 milyar TL'ye yükselmiştir.

Solo mali verilerde nakit ve nakit benzeri varlıkların detaylarına bakıldığında zaman bu hesabın en büyük kaleminin 1,9 milyar TL ile vadeli mevduatlar olduğu görülmektedir. Aracı kurumlar arası yoğunlaşmanın yüksek olduğu bu kaleminde iki aracı kurum dikkat çekmektedir. Bu kalemin %70'ine sahip iki aracı kurumun Takasbank para piyasasından borçlanarak mevduata yöneldiği görülmektedir. Bu kurumlardan birisi ayrıca banka kredisi yoluyla da borçlanmıştır.

666 milyon TL olan finansal yatırımlar hesabı ise %13 pay ile bilançodaki bir diğer önemli hesaptır. Bu hesabın %70'ini kamu kesimi tahvil senet ve bonoları oluşturmaktadır. Aracı kurumların finansal yatırımları, karşılaştırılan konsolide mali verilere göre %13 artarak 970 milyon TL'ye yükselmektedir. Konsolide ve solo mali veriler arasındaki fark, aracı kurumların iştiraklerine ait yatırımlarını solo bilançolarına dahil etmemesinden kaynaklanmaktadır.

Finansal yatırımlar, nakit ve nakit benzeri varlıklarla beraber incelendiğinde, aracı kurumların portföy dağılımına ilişkin bir analiz yapmak mümkün olmaktadır.

Bu doğrultuda, aracı kurumların portföy büyüklükleri 2009 yılı Eylül sonu itibarıyla solo mali verilere göre 2,9 milyar TL'dir. Konsolide mali verilere bakıldığında ise 2008 ve 2009 yıllarının aynı dönemleri için sektörün portföyünün %34 artarak 3,4 milyar TL'ye yükseldiği görülmektedir. Portföy dağılımı içindeki en büyük pay %77 ile repo ve mevduata aittir. Daha önce değinildiği gibi bu kalemin büyük bir bölümü iki aracı kurumun mevduatlarını yansıtmaktadır.

Repo ve mevduatı %16 pay ile DİBS'ler izlemektedir. 2008 Eylül sonunda konsolide mali verilere göre 587 milyon TL olan DİBS yatırımları 2009 Eylül döne-

Araç Kurumların Portföy Dağılımı						
Yatırım Araçları	Konsolide		Konsolide Değişim	Solo		Solo
	30.09.2008	30.09.2009		30.09.2008	30.09.2009	
	Bin TL	Bin TL		% Dağılımı	% Dağılımı	
Repo ve Mevduat	1,682,334	2,391,677	42%	2,230,063	67%	71%
DİBS	586,974	661,056	13%	468,431	23%	20%
Hisse Senedi	143,308	191,793	34%	85,684	6%	6%
Diğer	97,213	129,323	33%	112,844	4%	4%
Toplam	2,509,829	3,373,850	34%	2,897,022	100%	100%
Kaynak: TSPAKB						

Kaynak: TSPAKB

Araç Kurum Sektörü Bilançosu									
Varlıklar	Konsolide			Solo			Konsolide		
	30.09.2008	30.09.2009	Değişim	30.09.2008	30.09.2009	Değişim	30.09.2008	30.09.2009	30.09.2009
	Bin TL	Bin TL		Bin TL	Bin TL	% Dağılımı	% Dağılımı	% Dağılımı	% Dağılımı
I. DÖNEN VARLIKLAR	3,743,449	5,101,836	36%	4,547,273	87%	36%	88%	90%	87%
A. Nakit ve Nakit Benzerleri	1,703,779	2,426,078	42%	2,252,257	43%	42%	40%	43%	43%
B. Finansal Yatırımlar (KV)	857,042	969,505	13%	665,821	17%	13%	20%	17%	13%
C. Ticari Alacaklar (KV)	1,071,798	1,541,929	44%	1,478,210	27%	44%	25%	27%	28%
D. Finans Sektörü Faal. Alacaklar (KV)	35,466	48,681	37%	44,860	1%	37%	1%	1%	1%
E. Diğer Alacaklar (KV)	44,688	65,415	46%	65,634	1%	46%	1%	1%	1%
F. Diğer Dönen Varlıklar	30,676	50,228	64%	40,491	1%	64%	1%	1%	1%
G. Satış Amacıyla Elde Tutulan Duran Varlıklar	0	0	A.D.	0	0%	A.D.	0%	0%	0%
II. DURAN VARLIKLAR	519,864	593,985	14%	677,431	13%	14%	12%	10%	13%
A. Ticari Alacaklar (UV)	233	383	64%	383	0%	64%	0%	0%	0%
B. Finans Sektörü Faal. Alacaklar (UV)	146	439	200%	0	0%	200%	0%	0%	0%
C. Diğer Alacaklar (UV)	10,862	14,771	36%	16,846	0%	36%	0%	0%	0%
D. Finansal Yatırımlar (UV)	251,313	301,519	20%	438,465	5%	20%	6%	5%	8%
E. Özkaynak Yöntemiyle Değerlenen Yatırımlar	88,746	105,509	19%	62,133	2%	19%	2%	2%	1%
F. Yatırım Amaçlı Gayrimenkuller	5,144	6,258	22%	5,024	0%	22%	0%	0%	0%
G. Maddi Duran Varlıklar	126,586	122,379	-3%	117,330	2%	-3%	3%	2%	2%
H. Maddi Olmayan Duran Varlıklar	9,640	10,295	7%	8,460	0%	7%	0%	0%	0%
I. Şerefiye	4,010	3,776	-6%	1,206	0%	-6%	0%	0%	0%
J. Ertelenmiş Vergi Varlığı	22,059	27,600	25%	26,764	0%	25%	1%	0%	1%
K. Diğer Duran Varlıklar	1,125	1,057	-6%	821	0%	-6%	0%	0%	0%
TOPLAM VARLIKLAR	4,263,313	5,695,821	34%	5,224,703	100%	34%	100%	100%	100%

Kaynak: TSPAKB

A.D.: Anlamı Değil

minde %13 artmış ve 661 milyon TL'ye yükselmiştir. Solo mali verilerde ise bu rakam 468 milyon TL'dir.

Aracı kurumların hisse senedi portföyü konsolide verilerde %34 artış ile 192 milyon TL'dir. Solo mali verilerde ise bu büyüklük 86 milyon TL'ye gerilemektedir. Bu tutar aracı kurumların toplam portföyünün %3'ünü oluşturmaktadır.

Aracı kurumların portföylerindeki hisse senetlerini ortalama elde tutma süresi, kurum portföyüne yapılan işlem hacmini dönem boyunca elde tutulan hisse senedi portföyü büyüklüğüne oranlanarak hesaplanabilir. İlk dokuz ayda aracı kurumların ortalama portföy değeri, Aralık 2008 ve Eylül 2009 arasındaki portföy değerlerinin ortalaması alınarak hesaplanmıştır. Bu dönem içinde aracı kurumların kendi portföylerinin 325 katı kadar işlem yaptıkları görülmüştür. Bu sonuç, kurumların hisse senedi portföylerini 9 ayda 163 defa değiştirdiğini göstermektedir. Bir başka ifadeyle aracı kurumlar, hisse senedi portföylerini ortalama 2 gün ellerinde tutmuşlardır.

Kısa vadeli ticari alacaklar 1,5 milyar TL ve %28 pay ile aracı kurum bilançosunda yer alan bir diğer önemli kalemdir. Solo mali veriler incelendiğinde, ticari alacakların en büyük kaleminin %42 paya sahip olan müşterilerden alacaklar olduğu görülmektedir. Bu kalemin yarısı banka kökenli üç aracı kuruma aittir.

Ticari alacakların bir diğer önemli kalemi ise %25 pay ile kredili müşterilerden alacaklardır. Faaliyet bölümünde yer verildiği gibi, aracı kurumların müşterilerine kullandırdıkları kredi hacmi bir önceki yıla göre gerilemiş, bu gelişmeye paralel olarak kredili müşterilerden alacaklar kalemi de düşmüştür. Aynı dönem içinde kredi kullandıran aracı kurum sayısı 68'den 63'e inmiştir. Gelir tablosu analizinde yer verileceği üzere, aracı kurumların kredili işlemlerden elde ettiği faiz gelirlerinde de düşüş yaşanmıştır.

Ticari alacaklar altında muhasebeleştirilen bir diğer önemli kalem ise %19 pay ile takas ve saklama merkezinden alacaklardır.

Finans sektörü faaliyetlerinden alacaklar kaleminde aracı kurumlar müşterileri adına yapılan borsa para piyasası işlemlerini takip etmektedir. Solo mali tablo-



larda 45 milyon TL olan bu alacaklar konsolide mali tablolarda 49 milyon TL'dir.

Kısa vadeli diğer alacaklar kaleminde verilen avanslar, depozito ve teminatlar ile diğer çeşitli alacaklar yer almaktadır. 66 milyon TL'lik bu alacağın %62'sini verilen depozito ve teminatlar oluşturmaktadır. Bu teminatların %70'i bir aracı kuruma aittir. İlgili aracı kurum, ödünç alınan menkul kıymet işlemleri için verdiği teminatları bu kalem altında takip etmektedir.

Diğer dönen varlıklar kaleminde ise gelecek aylara/yıllara ait giderler, gelir tahakkukları ve diğer dönen varlıklar yer almaktadır. 2009 Eylül sonu itibariyle bu varlıklar 40 milyon TL'dir.

Duran Varlıklar

Duran varlıklar 677 milyon TL ile bilançonun %13'ü kadardır.

Duran varlıklar hesabındaki en büyük kalem uzun vadeli finansal yatırımlardır. Finansal yatırımlar konsolide mali verilere göre %20 artarak 302 milyon TL'ye yükselmiştir. Aynı kalem solo mali verilerde ise 438 milyon TL'ye yükselmektedir. Konsolide ve solo mali tablolar arasındaki bu fark, konsolide mali tablolarda iştiraklerinden gelen karşılıklı ilişkileri netleştiren aracı kurumların solo mali verilerde bu yatırımlara brüt rakamlarla yer vermesinden kaynaklanmaktadır.

Aracı kurumların uzun vadeli finansal yatırımları tablosu dipnotlardan derlenerek oluşturulmuştur.



Dolayısıyla, bu veriler yukarıda sunulan bilanço verilerinden az da olsa farklıdır. Örneğin, bilançoda 438 milyon TL olan uzun vadeli finansal yatırımlar, bu tabloda 437 milyon TL olarak belirtilmiştir.

Aracı kurumların uzun vadeli finansal yatırımları arasında en yüksek pay hisse senetlerindedir. 2008 Eylül dönemine göre %22 azalan hisse senedi yatırımları 2009 Eylül sonunda 158 milyon TL'ye gerilemiştir. Bu gerilemenin en önemli sebebi bir aracı kurumun borsada işlem gören iştirakinin değer azalışıdır. Solo mali verilerde 195 milyon TL olan bu yatırımlar uzun vadeli yatırımların %45'ini oluşturmuştur.

Büyük bir bölümü İMKB ve Takasbank'ta teminat olarak bulundurulanan kamu kesimi sabit getirili men-

kul kıymetleri (SGMK) 2008/09'da 31 milyon TL'den 2009 yılının eş döneminde 3 kata yakın artarak 119 milyon TL'ye yükselmiştir. Bu fark, tek bir aracı kurumun uzun vadeli devlet tahvili yatırımlarının artmasından kaynaklanmaktadır. Solo mali verilerde ise 112 milyon TL olan SGMK'ler uzun vadeli yatırımlarda %26 paya sahiptir.

Diğer finansal yatırımlar başlığı altında Takasbank, Gelişen İşletmeler Piyasası gibi bazı iştirakler takip edilmektedir. 2009 Eylül konsolide verilerine göre 23 milyon TL olan diğer yatırımlar solo mali verilerde 130 milyon TL'ye yükselmektedir. Konsolide ve solo mali tablolar arasındaki bu fark, konsolidasyon sırasında netleştirdiği iştirakini solo mali tablolarda diğer kaleminde takip eden bir aracı kurumdan kaynaklanmaktadır.

Aracı kurumlar sahip olduğu iştirakleri değerlendirme yöntemlerine göre bilançonun farklı kalemleri altında göstermektedir. Bundan dolayı, sektördeki toplam iştirak tutarı "özkaynak yöntemiyle değerlendirilen finansal yatırımlar" kaleminde bulunan "iştirakler" başlığıyla sınırlı değildir. Aracı kurumlar, hem kısa hem de uzun vadeli finansal yatırımlar başlığı altında iştiraklerini takip edebilmektedir. İlgili kalemlerdeki tutarlara bakıldığında zaman sektörün sahip olduğu iştiraklerin konsolide mali verilerde %15 gerileyerek 292 milyon TL'ye indiği görülmektedir. Solo mali verilerde ise brüt rakam 402 milyon TL'dir.

YÜKÜMLÜLÜKLER

2009 Eylül sonu itibarıyla aracı kurumların sahip olduğu yükümlülüklerin %60'ı kısa vadeli. Özkaynaklar yükümlülüklerin %39'unu oluştururken, uzun vadeli yükümlülüklerin payı %1'de kalmaya devam etmiştir.

Aracı Kurumların Uzun Vadeli Finansal Yatırımları

Yatırım Araçları	Konsolide			Solo	Konsolide		
	30.09.2008	30.09.2009	Değişim		30.09.2008	30.09.2009	Değişim
	Bin TL	Bin TL		Bin TL	% Dağılımı	% Dağılımı	% Dağılımı
Hisse Senetleri*	202,825	158,058	-22%	194,957	78%	53%	45%
Kamu Kesimi SGMK	30,649	119,002	288%	112,086	12%	40%	26%
Diğer*	27,129	22,888	-16%	129,850	10%	8%	30%
Toplam	260,603	299,948	15%	436,893	100%	100%	100%

Kaynak: TSPAKB

*Bazı aracı kurum iştirakleri bu kaleminde takip edilmektedir.

Araç Kurum Sektörü Bilançosu											
Kaynaklar	Konsolide				Solo				Solo		
	30.09.2008		30.09.2009		Konsolide		30.09.2008			30.09.2009	
	Bin TL	Bin TL	Değişim	% Dağılımı	Bin TL	% Dağılımı	% Dağılımı	% Dağılımı			
I. KISA VADELİ YÜKÜMLÜLÜKLER											
A. Finansal Borçlar (KV)	2,012,106	3,223,388	60%	3,120,062	47%	57%	60%				
B. Diğer Finansal Yükümlülükler (KV)	1,063,630	1,465,100	38%	1,450,322	25%	26%	28%				
C. Ticari Borçlar (KV)	13,291	16,434	24%	16,434	0%	0%	0%				
D. Diğer Borçlar (KV)	779,139	1,518,102	95%	1,476,210	18%	27%	28%				
E. Finans Sektörü Faaliyetlerinden Borçlar (KV)	40,286	53,887	34%	50,842	1%	1%	1%				
F. Devlet Teşvik ve Yardımları (KV)	6,594	27,973	324%	26,646	0%	0%	1%				
G. Dönem Karı Vergi Yükümlülüğü	0	0	A.D.	0	0%	0%	0%				
H. Borç Karşılıkları (KV)	17,425	31,675	82%	25,477	0%	1%	0%				
I. Diğer Yükümlülükler (KV)	58,520	76,196	30%	44,948	1%	1%	1%				
J. Satış Amacıyla Elde Tutulan Dur. Var. İliş. Yük.	33,220	34,021	2%	29,185	1%	1%	1%				
	0	0	A.D.	0	0%	0%	0%				
II. UZUN VADELİ YÜKÜMLÜLÜKLER											
A. Finansal Borçlar (UV)	51,561	45,723	-11%	43,687	1%	1%	1%				
B. Diğer Finansal Yükümlülükler (UV)	6,232	8,284	33%	8,257	0%	0%	0%				
C. Ticari Borçlar (UV)	0	0	A.D.	0	0%	0%	0%				
D. Diğer Borçlar (UV)	3,540	1,545	-56%	1,545	0%	0%	0%				
E. Finans Sektörü Faaliyetlerinden Borçlar (UV)	46	571	1153%	558	0%	0%	0%				
F. Devlet Teşvik ve Yardımları (UV)	31	0	A.D.	0	0%	0%	0%				
G. Borç Karşılıkları (UV)	0	0	A.D.	0	0%	0%	0%				
H. Çalışanlara Sağlanan Faydalara İlişkin Karşılıklar	6,090	5	-100%	5	0%	0%	0%				
I. Ertelenmiş Vergi Yükümlülüğü	22,996	24,653	7%	23,220	1%	0%	0%				
J. Diğer Yükümlülükler (UV)	12,116	10,619	-12%	10,057	0%	0%	0%				
	509	46	-91%	46	0%	0%	0%				
III. ÖZKAYNAKLAR											
A. Ana Ortaklığa İlişkin Özkaynaklar	2,199,646	2,426,711	10%	2,060,953	52%	43%	39%				
1. Ödenmiş Sermaye	2,022,064	2,197,330	9%	2,060,953	47%	39%	39%				
2. Sermaye Düzeltmesi Farkları	1,007,182	1,037,811	3%	1,037,811	24%	18%	20%				
3. Karşılıklı İştirak Sermaye Düzeltmesi (-)	364,697	320,504	-12%	320,504	9%	6%	6%				
4. Hisse Senetleri İhraç Primleri	0	0	A.D.	0	0%	0%	0%				
5. Değer Artış Fonları	40,658	40,657	0%	40,657	1%	1%	1%				
6. Yabancı Para Çevrim Farkları	129,864	92,272	-29%	89,968	3%	2%	2%				
7. Kardan Ayrılan Kısıtlanmış Yedekler	-423	-75	-82%	-3	0%	0%	0%				
8. Geçmiş Yıllar Kar/Zararları	134,536	155,552	16%	145,005	3%	3%	3%				
9. Net Dönem Karı/Zararı	203,460	275,998	36%	179,768	5%	5%	3%				
B. Azınlık Payları	142,090	274,611	93%	247,243	3%	5%	5%				
	177,583	229,381	29%	0	4%	4%	0%				
TOPLAM KAYNAKLAR											
	4,263,313	5,695,821	34%	5,224,703	100%	100%	100%				
Kaynak: TSPAKB											
A.D.: Anlamı Değil											

Kaynak: TSPAKB

A.D.: Anlamı Değil

Kısa Vadeli Yükümlülükler

Finansal borçlar ve ticari borçlar toplam yükümlülüklerin yarısından fazlasını oluşturmaktadır. Finansal borçlar konsolide mali tablolarda %38 artarak 1,5 milyar TL'ye yükselmiştir. Solo mali tablolarda da 1,5 milyar TL olan bu borçların %91'ini Takasbank para piyasasına borçlar oluşturmaktadır. Bu dönem içinde para piyasasından borçlanan 14 aracı kurum bulunmaktadır. Ancak, bu borçların %95'i iki aracı kuruma aittir. Varlıklar bölümünde de değinildiği üzere, bu aracı kurumlar para piyasasında borçlanıp mevduata yönelmiştir.

Finansal borçlar altındaki bir diğer kalem ise kısa vadeli banka kredileridir. Aracı kurumların banka kredileri 2009 Eylül itibariyle konsolide mali verilere göre 2 kattan fazla artarak 117 milyon TL'ye yükselmiştir. Solo mali tabloların detaylarına bakıldığı zaman kısa vadeli bu kredilerin %68'inin bir aracı kuruma ait olduğu görülmektedir. Bu aracı kurum banka kredisi kullanıp bu kaynağı mevduatta değerlendirmektedir.

Kısa vadeli diğer finansal yükümlülükler, karşılaştırılan dönemler arasında %24 artarak 16 milyon TL'ye yükselmiştir. Bu kalemin tamamına yakını iki aracı kuruma aittir. Bir aracı kurum türev işlemlerinden, bir diğer aracı kurum ise ödünç işlemlerden kaynaklanan yükümlülüklerini bu kalem altında takip etmektedir.

2009 Eylül itibariyle 1,5 milyar TL'ye yükselen ticari borçlardaki en büyük alt kalemler sırasıyla 959 milyon TL ile müşterilere borçlar ve 279 milyon TL ile takas ve saklama merkezine borçlardır. Bu kalemler varlıklar bölümündeki müşterilerden ve takas merkezinden alacaklar kalemleriyle paralel olarak çalışmaktadır.

Kısa vadeli diğer borçlar kaleminde alınan avans, depozito ve teminatlar ile ilişkili taraflara ticari olmayan borçlar ve vergi dairelerine borçlar kalemleri yer almaktadır. Solo mali tablolarda diğer borçlar 51 milyon TL olup bilançonun %1'ini oluşturmaktadır.

Finans sektöründen yükümlülükler kaleminde varlıklar bölümüne paralel olarak aracı kurumların müş-

terilerinin borsa para piyasasına borçları takip edilmektedir. 2009 Eylül itibariyle 4 kattan fazla artan bu kalem konsolide mali verilerde 28 milyon TL'ye yükselmiştir.

Borç karşılıklarında ise vergi, ceza, dava ile personele ödenecek prim, ikramiye ve izin karşılıkları takip edilmektedir. Solo mali verilerde 45 milyon TL olan bu kalemin yükümlülükler içindeki payı %1'dir.

Uzun Vadeli Yükümlülükler

Uzun vadeli yükümlülüklerin toplam kaynaklar içindeki payı %1'de kalmaya devam etmiştir. Aracı kurum sektörünün 2009 Eylül itibariyle 44 milyon TL'lik uzun vadeli yükümlülüğü bulunmaktadır.

Kıdem tazminatı ve personel izin karşılıklarını içeren, "çalışanlara sağlanan faydalara ilişkin karşılıklar" uzun vadeli yükümlülüklerin en büyük kalemidir. 2009/09 itibariyle bu kalem 23 milyon TL'dir. Ancak bazı aracı kurumların bu karşılıkları kısa vadeli diğer yükümlülükler altında takip ettiği görülmektedir.

Sektörün ertelenmiş vergi yükümlülüğü 10 milyon TL'dir.

Özkaynaklar

2009 Eylül itibariyle toplam yükümlülüklerin %39'unu oluşturan özkaynaklar solo mali verilerde 2 milyar TL civarındadır. Konsolide mali verilerde ise özkaynakların yükümlülüklerdeki payı 2008/09 döneminde %52 iken 2009/09 döneminde %43'e gerilemiştir. Bu düşüşün arkasındaki neden, karşılaştırılan dönemler arasında özkaynakların %10 artmasına rağmen, borsa para piyasası başta olmak üzere kısa vadeli yükümlülüklerin daha hızlı yükselmesidir.

Aracı kurum sektörünün özkaynaklarının yarısı ödenmiş sermayeden oluşmaktadır. 2009 Eylül itibariyle ödenmiş sermaye 1 milyar TL civarındadır.

"Sermaye düzeltmesi farkları" ödenmiş sermayeden kaynaklanan enflasyon düzeltmesi farklarının yansıtıldığı kalemdir. %12 gerileyen bu kalem 2009 Eylül sonu itibariyle 321 milyon TL'dir.

Hisse senedi ihraç primlerinde İş Yatırım Menkul

Değerler A.Ş.'nin halka arz edilmesi sırasında oluşan tutar yer almaktadır. Bu kalem 41 milyon TL'de kalmaya devam etmiştir.

Değer artış fonları, doğrudan gelir tablosuyla ilişkilendirilemeyip özkaynağa aktarılan tutarları ifade etmektedir. 2008 ve 2009 yıllarına ait karşılaştırmalı olarak sunulan konsolide verilerde bu kalem 130 milyon TL'den 92 milyon TL'ye gerilemiştir. Dönemler arasındaki bu gerileme, iştiraklerinin piyasa değeri düşen bir aracı kurumdan kaynaklanmaktadır.

Aracı kurum sektörünün 2009 Eylül dönemi net dönem kârı 247 milyon TL'ye yükselmiştir.

Konsolide mali tablolarda yer alan azınlık payları kalemi, konsolide mali tablo açıklayan aracı kurumların iştiraklerinde kendilerine ait olmayan kârlarını göstermektedir. 2009 Eylül itibarıyla bu kâr tutarı 229 milyon TL'dir.



SONUÇ

Aracı kurumların Eylül 2009 bilançosu, sektör aktiflerinin 5 milyar TL'yi aştığını göstermektedir. Bu dönemde de likit pozisyonlarını koruyan aracı kurumların varlıklarının %87'sini dönen varlıklar oluşturmaktadır. Aracı kurumların bu dönemde yaptığı yatırımlarda repo ve mevduat ağırlıktayken, bu yatırımları DİBS'ler takip etmiştir. Pasif tarafta ise kısa vadeli yükümlülükler %60 paya sahip iken özkaynakların payı %39 olmuştur.

GELİR TABLOSU ANALİZİ

Bilançoda olduğu gibi, 2009 yılının ilk dokuz ayına ilişkin gelir tablosu analizi de solo mali veriler dikkate alınarak yapılmıştır. Ayrıca, 2008/09 ve 2009/09 verilerinin karşılaştırılabilir olması açısından tablolarda konsolide verilere de yer verilmiştir.

Aracı kurumların gelir tablosu 2008 yılından bu yana iki ana başlık altında detaylandırılmaktadır. Kurumlar devam ettirdikleri faaliyetlerini "Sürdürülen Faaliyetler" altında izlerken, mali tablonun son günü itibarıyla durdurdukları faaliyetlere ilişkin dönem içinde oluşan gelir ve giderlerini "Durdurulan Faaliyetler" altında takip etmektedir.

Sürdürülen faaliyetler hesabında sınıflandırılan ilk kalem satış gelirleridir. Bu kalem altında aracı kurumların kendi portföylerine yaptıkları menkul kıymet satış tutarları, aracılık komisyonları, hizmet gelirleri ve esas faaliyetlerden diğer gelirleri yer almaktadır. Bir sonraki kalem olan satışların maliyetinde ise kurumların kendi portföylerine aldıkları menkul kıymetlerin maliyeti takip edilmektedir.

Satış gelirlerinden satışların maliyeti düşüldüğü zaman ticari faaliyetlerden brüt kâr/zarar rakamına ulaşılmaktadır. 2009 Eylül dönemi konsolide gelir tablosuna göre ticari faaliyetlerden elde edilen brüt kâr %15 artarak 596 milyon TL'ye yükselmiştir. Bu yükselişin başlıca nedeni, 2008 yılının ilk dokuz ayında kendi portföylerine yaptıkları menkul kıymet alım satımından zarar eden aracı kurumların 2009 yılında kâr elde etmiş olmalarıdır.

Birliğimiz aracı kurumların kamuya açıkladıkları mali

Aracı Kurum Sektörünün Gelir Tablosu									
	Konsolide			Solo			Konsolide		
	30.09.2008	30.09.2009	Değişim	30.09.2008	30.09.2009	Bin TL	30.09.2008	30.09.2009	Solo
	Bin TL	Bin TL	%	Bin TL	Bin TL	%	Bin TL	Bin TL	%
SÜRDÜRÜLEN FAALİYETLER									
A. Satış Gelirleri (net)	96,786,519	70,993,184	-27%	69,260,695	140,25%	8791%	10911%		
B. Satışların Maliyeti (-)	-96,270,230	-70,397,578	-27%	-68,794,972	-13951%	-8718%	-10838%		
R1. Ticari Faaliyetlerden Brüt Kâr/Zarar	516,290	595,606	15%	465,724	75%	74%	73%		
C. Faiz, Ücret, Prim, Komisyon ve Diğer Gelirler	188,027	247,894	32%	184,009	27%	31%	29%		
D. Faiz, Ücret, Prim, Komisyon ve Diğer Giderler (-)	-14,233	-35,969	153%	-14,947	-2%	-4%	-2%		
R2. Finans Sektörü Faal. Brüt Kâr/Zarar	173,793	211,925	22%	169,062	25%	26%	27%		
P1. BRÜT KÂR/ZARAR	690,083	807,532	17%	634,786	100%	100%	100%		
E. Pazarlama, Satış ve Dağıtım Giderleri (-)	-64,811	-64,118	-1%	-57,717	-9%	-8%	-9%		
F. Genel Yönetim Giderleri (-)	-566,279	-531,293	-6%	-484,276	-82%	-66%	-76%		
G. Araştırma ve Geliştirme Giderleri (-)	-741	-138	-81%	-134	0%	0%	0%		
H. Diğer Faaliyet Gelirleri	59,166	36,606	-38%	43,274	9%	5%	7%		
I. Diğer Faaliyet Giderleri (-)	-36,216	-17,573	-51%	-12,859	-5%	-2%	-2%		
P2. FAALİYET KÂRI/ZARARI	81,203	231,015	184%	123,074	12%	29%	19%		
J. İştirak Kâr/Zararlarından Paylar	2,231	15,771	607%	7,186	0%	2%	1%		
K. Esas Faaliyet Dışı Finansal Gelirler	165,048	202,596	23%	216,970	24%	25%	34%		
L. Esas Faaliyet Dışı Finansal Giderler (-)	-64,588	-55,947	-13%	-54,600	-9%	-7%	-9%		
P3. SÜRDÜRÜLEN FAAL. VERGİ ÖNCESİ K/Z	183,894	393,435	114%	292,630	27%	49%	46%		
M. Sürdürülen Faal. Vergi Gelir/Gideri	-46,517	-65,233	40%	-45,699	-7%	-8%	-7%		
N. Dönem Vergi Gelir/Gideri	-53,786	-72,391	35%	-53,159	-8%	-9%	-8%		
O. Ertelenmiş Vergi Gelir/Gideri	7,269	7,158	-2%	7,460	1%	1%	1%		
P4. SÜRDÜRÜLEN FAAL. DÖNEM K/Z	137,377	328,203	139%	246,931	20%	41%	39%		
DURDURULAN FAALİYETLER									
P. Durdurulan Faal. Vergi Sonrası Dönem K/Z	0	2,357	A.D.	312	0%	0%	0%		
P5. DÖNEM KÂRI/ZARARI	137,377	330,560	141%	247,243	20%	41%	39%		
Azınlık Payları	-4,713	55,949	A.D.	0	-1%	7%	0%		
Ana Ortaklık Payları	142,090	274,611	93%	247,243	21%	34%	39%		
Kaynak: TSPAKB									
A.D.: Anlamı Değil									

tablolarının yanı sıra, mali tablo dipnotlarını da toplamaktadır. Derlenen verilerde, net satış gelirleri altında takip edilmesi gereken hizmet gelirlerinin bazı aracı kurumlar tarafından "Faiz, Ücret, Prim, Komisyon ve Diğer Gelirler" kalemi altında sınıflandırıldığı görülmüştür. Bununla beraber, konsolide mali tablo açıklayan bazı aracı kurumlar kendilerinin elde ettiği hizmet ve komisyon gelirlerini net satış gelirleri altında muhasebeleştirirken, iştiraklerinin benzer gelirlerini bu kalem altında takip etmektedir. Bu kalem karşılaştırılan dönemler arasında konsolide mali verilere göre %22 artarak 212 milyon TL'ye yükselmiştir.

Brüt kâr/zarar, aracı kurumların ticari ve finans sektörü faaliyetlerinden elde ettiği toplam gelirlerini göstermektedir. Konsolide verilerde aracı kurumların toplam gelirleri son bir yılda %17 artarak 808 milyon TL'ye ulaşmıştır. 2009 Eylül sonu itibarıyla derlenen solo mali verilerde ise aynı kalem 635 milyon TL'ye inmektedir.

GELİR DAĞILIMI

Birliğimizce aracı kurumlardan toplanan mali veriler, toplam gelirlerin (brüt kâr) detaylarına ulaşılmasına olanak sağlamaktadır. Ancak, kurumların muhasebeleştirme farklılıklarından dolayı gelir tablosu ve dipnotlar arasında küçük farklılıklar oluşmaktadır. Örneğin, gelir tablosunda 635 milyon TL olan toplam gelirler, dipnotlarda 640 milyon TL'dir. Dipnotlarda aracı kurumların verileri daha sağlıklı bir şekilde sunulmaktadır. Bu nedenle, ilerleyen bölümlerde ele alınacak veriler dipnotlardan derlenmiştir.

Aracı kurumların en büyük gelir kalemi %64 paya sahip olan net komisyonlardır. Kurumlar, 2009 yılının ilk dokuz ayında 411 milyon TL'lik net komisyon ge-

liri elde etmiştir. Net komisyon gelirlerini %15 pay ile hizmet gelirleri takip etmektedir. Aynı dönemde alım satımdan elde edilen kâr 45 milyon TL'ye yükselmiştir. Ayrıca, aracı kurumlar diğer faaliyetlerinden 85 milyon TL gelir elde etmiştir.

Net Komisyon Gelirleri

Net komisyon gelirleri, aracı kurumların menkul kıymet işlemlerinden elde ettikleri komisyonlardan müşterilere yapılan iadelerin ve acentelere ödenen payların düşülmesiyle hesaplanmaktadır. 2008/09 ve 2009/09 dönemlerine ait komisyonların karşılaştırmalı olarak sunulduğu konsolide verilerde net komisyon gelirleri %6 artarak 417 milyon TL'ye ulaşmıştır. Aynı döneme ait solo mali verilerde ise bu değer 411 milyon TL'dir. Konsolide ve solo mali veriler arasındaki 6 milyon TL'lik fark, iştirakleriyle komisyon paylaşımı yapan aracı kurumların bu tutarlara solo mali verilerde yer vermemesinden kaynaklanmaktadır.

Hisse senedi komisyonları aracı kurum sektörünün komisyon gelirlerinin %80'ini oluşturmaktadır. 2009 yılının ilk dokuz ayında hisse senedi işlem hacmi %31 artmış olmasına rağmen, komisyon gelirlerindeki artış aynı seviyede olmamıştır. Hisse senedi komisyonları %10 artmış ve 330 milyon TL'ye yükselmiştir.

Net hisse senedi komisyon gelirleri yatırımcıların hisse senedi işlem hacmine oranlandığı zaman aracı kurum sektörünün ortalama efektif komisyon oranına ulaşmaktadır. Yatırımcıların işlem hacmi, toplam hisse senedi işlem hacminden aracı kurumların kendi portföylerine yaptıkları işlemlerin çıkarılmasıyla bulunmaktadır. 2009 yılının ilk dokuz ayında kurumlar müşterileri için 652 milyar TL'lik hisse senedi işlemi yapmıştır. Aynı dönemde kaydedilen net hisse sene-

Gelir Kompozisyonu

	Konsolide			Solo		Konsolide		Solo
	30.09.2008	30.09.2009	Konsolide	30.09.2009	30.09.2008	30.09.2009	30.09.2009	30.09.2009
	Bin TL	Bin TL	Değişim	Bin TL	% Dağılımı	% Dağılımı	% Dağılımı	% Dağılımı
Net Kom. Gelirleri	392,319	417,346	6%	411,329	57%	51%	64%	
Hizmet Gelirleri	180,178	197,966	10%	98,021	26%	24%	15%	
Alım-Satım K/Z	-9,729	77,148	A.D.	45,169	-1%	9%	7%	
Diğer Gelirler	125,769	120,296	-4%	85,147	18%	15%	13%	
Toplam	688,537	812,756	18%	639,666	100%	100%	100%	

Kaynak: TSPAKB

A.D.: Anlamlı Değişim

Net Komisyon Gelirleri

	Konsolide			Solo	Konsolide		Solo
	30.09.2008	30.09.2009	Konsolide	30.09.2009	30.09.2008	30.09.2009	30.09.2009
	Bin TL	Bin TL	Değişim	Bin TL	% Dağılımı	% Dağılımı	% Dağılımı
Hisse Senedi	300,486	330,216	10%	327,286	77%	79%	80%
SGMK	8,259	9,684	17%	9,582	2%	2%	2%
Vadeli İşlem	83,571	77,005	-8%	74,019	21%	18%	18%
Yabancı MK	3	441	14515%	443	0%	0%	0%
Toplam	392,319	417,346	6%	411,329	100%	100%	100%

Kaynak: TSPAKB

di komisyon gelirleri ise 327 milyon TL'dir. Böylece, sektörün net efektif komisyon oranı %0.05 (onbinde 5) olarak hesaplanmaktadır. Bu oran, 2009 yılının aynı dönemi için %0.062 (yüzbinde 62) idi. Hesaplanan bu oran, yatırımcılardan tahsil edilen komisyon oranı olarak değil, aracı kurumlara kalan gelir olarak değerlendirilmelidir.

Toplam komisyon gelirleri içinde %18 paya sahip olan vadeli işlem komisyon gelirleri, karşılaştırılan dönemler arasında konsolide mali verilere göre %8 azalarak 77 milyon TL'ye gerilemiştir. Aracı kurumların vadeli işlem hacimlerinin %41 arttığı son bir yılda komisyon gelirleri azalmıştır.

Hisse senedine benzer şekilde, VOB işlemlerine dair efektif komisyon oranı hesaplanabilmektedir. 2009 yılının ilk dokuz ayında müşteriler 368 milyar TL'lik VOB işlemi yapmıştır. Aynı dönemde bu işlemlerden elde edilen komisyon tutarı ise 74 milyon TL'dir. Böylece, sektörün VOB işlemleri için uyguladığı efektif komisyon oranı %0.020 (yüzbinde 20) olarak bulunmaktadır. 2008 yılında bu oran %0.033 (yüzbinde 33) idi. Bu hesaplama, VOB işlemlerinde uygulanan efektif komisyon oranının hisse senedine nazaran daha düşük olduğunu göstermektedir.

Devlet tahvili ve hazine bonosu ile repo işlemlerinden elde edilen komisyon gelirleri %17 artmış ve 10

milyon TL seviyesine yükselmiştir. Ancak, bu komisyonların toplam içindeki payı değişmeyerek %2'de kalmıştır. Bu dönemde, 443.000 TL'lik yabancı menkul kıymet aracılık komisyonu elde edilmiştir.

Hizmet Gelirleri

Aracı kurumların hizmet gelirleri, kurumsal finansman, varlık yönetimi ve diğer faaliyetlerden elde ettikleri gelirlerden oluşmaktadır. 2008 yılının ilk dokuz ayında konsolide mali verilere göre 180 milyon TL hizmet geliri elde eden aracı kurumların 2009 yılının aynı döneminde bu gelirleri %10 artarak 198 milyon TL'ye yükselmiştir. Solo mali verilerde ise hizmet gelirleri 98 milyon TL'dir. Solo ve konsolide mali veriler arasındaki 100 milyon TL'lik büyük fark, temelde aracı kurumların iştirakleri olan portföy yönetimi gibi şirketler aracılığıyla elde ettikleri varlık yönetimi gelirlerini solo mali tablolara dahil etmemesinden kaynaklanmaktadır.

%50 pay ile varlık yönetimi gelirleri, hizmet gelirlerinin en önemli alt kalemidir. Yatırım fonu yönetim ve satışı ile portföy yönetimi faaliyetlerini içeren bu gelirler, konsolide mali tablolarda 143 milyon TL iken solo mali tablolarda 49 milyon TL'ye gerilemektedir.

Kurumsal finansman gelirleri; halka arza aracılık, yüklenim, yönetim komisyonları, şirket satın alma/

Hizmet Gelirleri

	Konsolide			Solo	Konsolide		Solo
	30.09.2008	30.09.2009	Konsolide	30.09.2009	30.09.2008	30.09.2009	30.09.2009
	Bin TL	Bin TL	Değişim	Bin TL	% Dağılımı	% Dağılımı	% Dağılımı
Kurumsal Finansman	37,208	18,977	-49%	17,336	21%	10%	18%
Varlık Yönetimi	117,984	143,226	21%	48,745	65%	72%	50%
Diğer Gelirler	24,986	35,763	43%	31,940	14%	18%	33%
Toplam	180,178	197,966	10%	98,021	100%	100%	100%

Kaynak: TSPAKB

birleşme aracılık komisyonları ile sermaye artırım ve temettü dağıtım faaliyetlerinden elde edilen komisyonları içermektedir. 2008 yılının ilk dokuz ayında 3, 2009 yılının aynı döneminde ise 1 halka arz gerçekleşmiş olması, bu faaliyetlerden elde edilen gelirlerin sınırları kalmasına neden olmuştur. 2009/09'da sınırlı miktarda gerçekleştirilen şirket satın alma ve birleşme faaliyetlerinden elde edilen gelirler de düşük seviyede kalmış, dolayısıyla, kurumsal finansman gelirleri karşılaştırılan dönemler arasında yarı yarıya azalarak 19 milyon TL'ye gerilemiştir. Konsolide verilere daha detaylı bakıldığı zaman ise 2008 yılının ilk dokuz ayında 37 aracı kurumun kurumsal finansman geliri elde ettiği, 2009 yılının aynı döneminde bu sayının 18'e gerilediği görülmüştür.

Aracı kurumların diğer komisyon ve hizmet gelirlerinde saklama ücretleri, EFT ve virman gibi işlemlerden elde ettikleri gelirler ve yatırım danışmanlığı gelirleri yer almaktadır. Bu gelirler, 2009'un ilk dokuz ayında %43 artarak 36 milyon TL'ye yükselmiştir. Artış, bir yabancı aracı kurumun araştırma raporları ve sektör analizleri gibi finansal danışmanlık hizmetleri aracılığıyla elde ettiği gelirlerden oluşmaktadır.

Alım-Satım Kârları

Sektörün bir diğer gelir kalemi, toplam gelirlerin %7'sini oluşturan alım-satım kârlarıdır. Solo veriler aracı kurumların 2009 yılının ilk dokuz ayında menkul kıymet işlemlerinden 45 milyon TL kâr ettiğini göstermektedir.

2008 Eylül döneminde konsolide mali verilere göre hisse senetleri işlemlerinden 64 milyon TL zarar

eden aracı kurumlar, 2009 yılının aynı döneminde 30 milyon TL kâr elde etmişlerdir. Solo mali verilere ise bu işlemler 3 milyon TL zarar olarak yansımıştır. Konsolide ve solo mali veriler arasındaki bu büyük farkın nedeni, konsolide mali tablo açıklayan bir aracı kurumun sahip olduğu iştirakinin bu dönemde kâr elde etmesi, ancak ilgili aracı kurumun kendi portföyüne yaptığı hisse senedi işlemlerinden zarar kaydetmiş olmasıdır.

Bir diğer zarar kalemi ise özel sektör SGMK işlemlerinde görülmüştür. Bu dönemde portföyüne özel sektör tahvili alım-satımı yapan iki aracı kurum bu işlemlerden 2 milyon TL zarar etmiştir. Öte yandan, faiz oranlarındaki düşüş ile ilişkilendirilebilecek olan devlet iç borçlanma senetlerinden elde edilen kâr da artmaya devam etmektedir. 2008 Eylül dönemine göre %39 artarak 38 milyon TL olan DİBS alım-satım kârı, solo mali verilere 28 milyon TL olarak yansımıştır.

Vadeli işlemlerden elde edilen kâr ise konsolide mali verilerde 2 milyon TL iken, solo mali verilerde 13 milyon TL'ye yükselmektedir. Bu farkın nedeni konsolide mali tablo açıklayan bir aracı kurumun kendi portföyü için yaptığı vadeli işlemlerden kâr etmesi, fakat iştirakinin aynı dönemde zarar etmiş olmasıdır.

Esas Faaliyetlerden Diğer Gelirler

Esas faaliyetlerden diğer gelirler, müşterilerden alınan faiz gelirleri ile aracı kurumların finans sektörü faaliyetlerinden elde edilen brüt kâr/zararı içermektedir. Bu gelirler, 2009 yılının ilk dokuz ayında 2008 yılının eş dönemine göre %4 azalarak 120 milyon

Alım-Satım Kâr/Zararları

	Konsolide			Solo		Konsolide		Solo
	30.09.2008	30.09.2009	Konsolide	30.09.2009	30.09.2008	30.09.2009	30.09.2009	30.09.2009
	Bin TL	Bin TL	Değişim	Bin TL	% Dağılımı	% Dağılımı	% Dağılımı	% Dağılımı
Hisse Senetleri	-63,719	30,125	A.D.	-3,414	A.D.	39%	-8%	-8%
Özel SGMK	1,015	-2,293	A.D.	-2,293	A.D.	-3%	-5%	-5%
DİBS	27,285	38,019	39%	28,414	A.D.	49%	63%	63%
Yatırım Fonları	10,441	3,888	-63%	3,887	A.D.	5%	9%	9%
Yabancı Menkul Kıymet	15,290	5,741	-62%	5,741	A.D.	7%	13%	13%
Vadeli İşlemler	-41	1,668	A.D.	12,835	A.D.	2%	28%	28%
Diğer Menkul Kıymetler	0	0	A.D.	0	A.D.	0%	0%	0%
Toplam	-9,729	77,148	A.D.	45,169	A.D.	100%	100%	100%

Kaynak: TSPAKB

A.D.: Anlamlı Değil

Esas Faaliyetlerden Diğer Gelirler

	Konsolide			Solo	Konsolide		Solo
	30.09.2008	30.09.2009	Konsolide	30.09.2009	30.09.2008	30.09.2009	30.09.2009
	Bin TL	Bin TL	Değişim	Bin TL	% Dağılımı	% Dağılımı	% Dağılımı
Esas Faaliyetlerden Diğ.Gel.	83,290	53,883	-35%	48,155	66%	45%	57%
Müşterilerden Alınan Faiz	77,740	44,010	-43%	43,415	62%	37%	51%
Diğer Esas Faaliyet Gel.	5,550	9,873	78%	4,740	4%	8%	6%
Finans Sek. Faal. Brüt K/Z	42,479	66,413	56%	36,992	34%	55%	43%
Toplam	125,769	120,296	-4%	85,147	100%	100%	100%

Kaynak: TSPAKB

TL'ye gerilemiştir. Solo mali verilerde ise bu rakam 85 milyon TL'ye inmektedir.

Esas faaliyetlerden diğer gelirlerin yarısını müşterilerden alınan faiz gelirleri oluşturmaktadır. 2009/09 döneminde 67 aracı kurum 43 milyon TL faiz geliri elde etmiştir. 2008 yılında %62 paya sahip olan bu kalemler, 2009 yılında kredili işlemlerdeki azalışa paralel olarak gerilemiştir. Bu kalemin en büyük bölümünü 40 milyon TL ile kredili menkul kıymet işlemlerinden elde edilen faiz gelirleri oluşturmaktadır.

Diğer esas faaliyet gelirleri kaleminde daha önce belirtilen sınıflandırmalara girmeyen kalemler ile bazı aracı kurumların reeskont hesapları yer almaktadır. Aracı kurumlar 2009/09'da 5 milyon TL'lik diğer esas faaliyet geliri elde etmiştir.

Finans sektörü faaliyetlerinden brüt kâr/zarar rakamının tamamı, bir aracı kurumun vadeli işlemlerden elde ettiği kazanç tutarını yansıtmaktadır. Solo mali verilere göre 37 milyon TL olan bu kârın esas faaliyet gelirleri içindeki payı %43'tür.

GİDER DAĞILIMI

2009 yılı Ocak-Eylül dönemi konsolide mali verilerine göre aracı kurumların giderleri %6 azalarak 596 milyon TL'ye gerilemiştir. Kurumların iştiraklerine ait giderlerin yer almadığı solo mali verilerde sektörün giderleri 542 milyon TL'dir.

Personel giderleri toplam giderlerin yarısından fazlasını oluşturmaktadır. Bu giderler, ücretlerin yanı sıra çalışanlarla ilgili sigorta, servis ve özel sağlık sigortası gibi ek ödemeleri de içermektedir. Konsolide verilerde personel giderleri, karşılaştırılan dönemler arasında %7 gerileyerek 320 milyon TL'ye inmiştir. Yalnızca aracı kurumların verilerini içeren solo tablolarla sektörün personel giderleri 287 milyon TL olmaktadır.

Faaliyet verilerinde yer verildiği üzere, çalışan sayısı Eylül 2009'da 4.697'ye gerilemiştir. Ancak, ilk 9 aydaki ortalama çalışan sayısı 4.812 olarak hesaplanmaktadır. Böylece, 2009 yılının ilk dokuz ayındaki aylık ortalama personel gideri 6.634 TL olarak hesaplanmaktadır. 2008 yılı solo mali verilerine göre

Gider Dağılımı

	Konsolide			Solo	Konsolide		Solo
	30.09.2008	30.09.2009	Konsolide	30.09.2009	30.09.2008	30.09.2009	30.09.2009
	Bin TL	Bin TL	Değişim	Bin TL	% Dağılımı	% Dağılımı	% Dağılımı
Pazarlama, Satış, Ar-Ge	65,477	64,741	-1%	58,335	10%	11%	11%
Genel Yönetim Giderleri	567,309	530,827	-6%	483,810	90%	89%	89%
Personel	343,266	319,818	-7%	287,266	54%	54%	53%
Amortisman	18,689	17,619	-6%	16,389	3%	3%	3%
Üyelik Aidat ve Katkı Payı	9,056	7,398	-18%	7,289	1%	1%	1%
Komisyon ve Diğ. Hizmet	13,850	13,461	-3%	12,506	2%	2%	2%
Vergi, Resim ve Harç	25,701	23,754	-8%	21,617	4%	4%	4%
Diğer Genel Yönetim	156,747	148,777	-5%	138,743	25%	25%	26%
Toplam	632,786	595,569	-6%	542,145	100%	100%	100%

Kaynak: TSPAKB

ise ortalama personel gideri 6.191 TL idi.

Kira, elektrik, su, telefon, bilgi işlem altyapısı gibi giderleri içeren diğer genel yönetim giderleri 2009 yılının ilk dokuz ayında 139 milyon TL olup, toplam gider dağılımı içinde %26 paya sahiptir.

2009 Eylül döneminde aracı kurumların kaydettiği pazarlama, satış ile araştırma ve geliştirme (Ar-Ge) giderleri 58 milyon TL'dir. Bu giderlerin dağılımı içindeki payı ise %11'dir.

KÂRLILIK

Aracı kurum sektörü gelirlerinin %64'ünü net komisyon gelirleri oluşturmaktadır. 2009 yılının ilk dokuz ayında, başta hisse senedi olmak üzere menkul kıymetlere aracılıktan elde ettikleri komisyon gelirleri artan aracı kurumlar, solo mali verilere göre 411 milyon TL'lik net komisyon geliri elde etmiştir.

Komisyon gelirlerinin ardından ikinci sırada yer alan hizmet gelirleri, toplam gelirlerin %15'ini oluşturmaktadır. Bu dönemde kurumsal finansman gelirlerindeki gerileme varlık yönetimi gelirleri ile telafi edilmiş, böylece hizmet gelirleri 98 milyon TL olmuştur.

Aracı kurumların kendi portföylerine yaptıkları menkul kıymet alım satımından kaydettikleri kâr, sektörün bir diğer önemli gelir kalemidir. Bu dönemde DİBS ve vadeli işlemlerden kâr eden kurumlar, hisse senedi işlemlerinden 3 milyon TL zarar etmiştir. Sonuç olarak, 2009 Eylül dönemi alım-satım kârı 45 milyon TL'ye yükselmiştir.

Aracı kurumların bu dönemdeki 542 milyon TL'lik giderlerin yarısından fazlası personel giderlerinden oluşmaktadır. 2008 sonunda 6.191 TL olan aylık ortalama personel gideri 2009'un ilk dokuz ayında 6.634 TL'ye yükselmiştir.

Doğrudan esas faaliyetle ilişkilendirilemeyen karşılıklar ve kira gelirleri gibi kalemleri içeren diğer faaliyet gelirleri 2008/09'da 59 milyon TL'den 2009/09 konsolide mali verilerinde 37 milyon TL'ye gerilemektedir. Solo mali verilerde ise diğer gelirler 43 milyon TL'dir. Konsolide ve solo mali tablolar arasındaki fark, bir aracı kurumun solo mali tablolarda temettü



gelirlerini bu kalemde takip ederken, konsolide mali tablolarda netleştirmesinden kaynaklanmaktadır. Diğer faaliyet giderleri kaleminde ise değer düşüklüğü karşılığı ve komisyon giderleri gibi diğer kalemler takip edilmektedir. Aracı kurumların bu dönemde 13 milyon TL diğer faaliyet giderleri bulunmaktadır.

Esas faaliyet dışı finansal gelirler, ilişkili taraflardan temettü gelirleri başta olmak üzere mevduat ve DİBS faiz gelirlerinden oluşmaktadır. Aracı kurumlar bu kalemde aynı zamanda reeskont gelirlerini de takip etmektedir. 2009 Eylül döneminde sektörün 217 milyon TL'lik esas faaliyetleri dışında elde ettiği geliri bulunmaktadır.

Faiz giderleri ve kur farkı gibi reeskont giderlerinin yer aldığı esas faaliyet dışı finansal giderler kalemi ise 55 milyon TL'dir. Böylece aracı kurumların vergi öncesi kârı 2009 yılının ilk dokuz ayında 293 milyon TL'ye yükselmektedir. Konsolide mali verilere bakıldığında zaman bu büyüklük 393 milyon TL olup önceki yılın aynı dönemine göre iki katlık artışı ifade etmektedir.

Durdurulan faaliyetlerden vergi sonrası kâr/zarar ka-

Aracı Kurumları Kâr Dağılımı

	Konsolide 30.09.2008	Konsolide 30.09.2009	Konsolide Değişim	Solo 30.09.2009
Kâr Eden Kurum Sayısı	45	67	49%	67
Zarar Eden Kurum Sayısı	51	24	-53%	24
Kâr Toplamı (Bin TL)	202	309	53%	279
Zarar Toplamı (Bin TL)	-60	-34	-43%	-31
Net Dönem Kârı	142	275	93%	247

Kaynak: TSPAKB

lemi, bir aracı kurumun bazı faaliyetlerini aynı finansal holding bünyesinde bir başka kuruma devretmesinden dolayı oluşmuş olup, 2009 Eylül döneminde bu tutar 312.000 TL'dir.

Sonuç olarak, 2009 yılının ilk dokuz ayında komisyon gelirlerini artıran aracı kurumlar, 2008 yılında alım-satımdan kaydettikleri zararı bu dönem içinde kâra dönüştürmüşlerdir. Alım-satımdan elde edilen bu kâr, net dönem kârının artmasında da etkili olmuştur. Bu dönemde genel yönetim giderlerinde hafif bir düşüş yaşanmış, esas faaliyet dışı finansal gelirler artmaya devam etmiş, böylece sektörün net dönem kârı iki kattan fazla artarak 247 milyon TL'ye yükselmiştir.

Aracı kurumların kâr dağılımı tablosu, 2008 yılında aracı kurumların yarısından fazlasının, 2009 Eylül döneminde yaklaşık dörtte birinin zarar ettiğini göstermektedir. Zarar eden aracı kurum sayısıyla beraber zarar tutarı da yarı yarıya azalarak 30 milyon TL civarına inmiştir. Öte yandan kâr eden 67 aracı kurum 279 milyon TL kâr elde etmiştir. En fazla kâr eden aracı kurum ise bu dönemde 64 milyon TL kâr açıklamıştır.



Esra Esin Savaşan
esavasan@tspakb.org.tr

GÜNDEMDEKİ MEVZUAT DEĞİŞİKLİKLERİ

Kasım ayında, yatırım fonları, kaydileştirilen sermaye piyasası araçlarına ilişkin kayıtlar, gayrimenkul değerlendirme şirketleri ve borçlanma araçları hakkında düzenleme getiren tebliğlerde değişikliğe gidilmiş, gayrimenkul yatırım ortaklıklarına ilişkin düzenleme taslağı ise kamuoyunun görüşüne sunulmuştur.

Aşağıda sırasıyla, kamuoyunun görüşüne sunulan taslak ile, gerçekleştirilen düzenleme değişikliklerine okuyucularımızın mevzuat takibine yardımcı olmak amacıyla yer verilmiştir.

DÜZENLEME TASLAKLARI

GAYRİMENKUL YATIRIM ORTAKLIKLARINA İLİŞKİN ESASLAR TEBLİĞİNDE DEĞİŞİKLİK YAPILMASINA DAİR TEBLİĞ TASLAĞI

Gayrimenkul yatırım ortaklıklarının kurucularına ve kuruluş usullerine, paylarının Kurul kaydına alınması ve halka arzına, yönetimine ve yöneticilerinde aranacak niteliklere, faaliyet konuları ve portföy sınırlamaları ile kamuyu aydınlatma kapsamında periyodik olarak açıklayacakları bilgilere ilişkin esaslar Seri:VI, No:11 sayılı "Gayrimenkul Yatırım Ortaklıklarına İlişkin Esaslar Tebliği" ile düzenlenmektedir.

İlgili Tebliğde değişiklik yapan "Gayrimenkul Yatırım Ortaklıklarına İlişkin Esaslar Tebliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Tebliğ Taslağı" Sermaye Piyasası Kurulunca kamuoyunun görüşüne sunulmuştur.

Taslak düzenleme ile; ilgili Tebliğin tanımlara ilişkin düzenleme getiren 4., ortaklıkların kuruluş şartlarını belirleyen 6., lider sermayedara ilişkin özel şartları düzenleyen 8., ortaklıkların kuruluş veya dönüşüm işlemlerine ilişkin hükümler getiren 9., kayda alınma başvurusunu düzenleyen 10., ortaklık paylarının türü ve devrini belirleyen 15., ortaklık genel müdürlüğüne ilişkin hükümler getiren 19., ortaklıkların yatırım faaliyetlerini belirleyen 25., tapuya şerhi zorunlu

sözleşmeleri belirleyen 29., ortaklığın teminat verebilmesine ilişkin düzenleme getiren 34., gayrimenkul değerlendirme şirketinin seçimine ilişkin hükümler getiren 39. ve bilgi verme ile kamuyu aydınlatmaya ilişkin düzenleme getiren 43. maddeleri yeniden düzenlenmektedir.

Taslağın yürürlüğe girmesinden önce kuruluş veya dönüşüm suretiyle gayrimenkul yatırım ortaklığı statüsünü kazanmış ortaklıklar, Taslağın yürürlüğe girmesinden sonra, paylarının halka arz edilmesi için kendilerine daha önce tanınan sürelerde Kurula başvuruda bulunacaklardır.

DÜZENLEME DEĞİŞİKLİKLERİ

YATIRIM FONLARINA İLİŞKİN ESASLAR TEBLİĞİNDE DEĞİŞİKLİK YAPILMASINA DAİR SERİ:VII, NO:38 SAYILI TEBLİĞ

Gayrimenkul yatırım fonları hariç, yatırım fonlarının kuruluşlarına, faaliyet ilke ve kurallarına, katılma belgeleri ile bunların halka arzına ve kamunun aydınlatılmasına ilişkin esaslar Seri:VII, No:10 sayılı "Yatırım Fonlarına İlişkin Esaslar Tebliği" ile belirlenmektedir.

14.11.2009 tarih ve 27406 sayılı Resmi Gazete'de ilgili Tebliğin katılma belgesi alım satımına ilişkin aracılığı düzenleyen 39. ve fon portföyüne ilişkin sınırlamalar getiren 42. maddelerinde değişiklik yapan "Yatırım Fonlarına İlişkin Esaslar Tebliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Tebliğ" yayımlanarak yürürlüğe girmiştir.

Fon portföyüne getirilen sınırlamalara yönelik hükümler içeren 42. maddede yapılan değişikliklerden biri, borsada işlem görmeyen borçlanma araçlarına yatırım yapılabilmesine imkan tanınmış olmasıdır. Borsada işlem görmeyen anonim şirketlerin hisse senetleri ve borsada işlem görmeyen borçlanma araçlarına fon portföy değerinin en fazla %10'u oranında yatırım yapılabilir.

Yukarıda belirtilen değişikliğe paralel olarak, borsada işlem görmeyen borçlanma araçlarının borsada işlem görmemeleri nedeniyle fon payı iadelerinde karşılaşılabilecek likidite sorununa karşı katılma belgesi alım satımına ilişkin aracılığı düzenleyen 39. maddede değişikliğe gidilerek;

- Borsada işlem görmeyen anonim şirketlerin hisse senetlerine ve borsada işlem görmeyen borçlanma araçlarına yatırım yapan fonların kurucularının, fon katılma belgelerinin geri dönüşlerinde gerekli likiditenin sağlanmasından sorumlu olacakları,
- Bu kapsamda geri dönen katılma belgelerinin, kurucu tarafından kendi portföyüne alınabileceği,
- Kurucunun, ayrıca söz konusu fonların portföylerinin büyütülmesi ve çeşitlendirilmesi amacıyla da fon katılma belgelerini kendi portföyüne alabileceği,
- Kurucu ve yönetici tarafından gerekli görülmesi halinde fon katılma belgelerinin fonun toplam pay sayısının %20'sini aşmayacak şekilde kendi portföylerine dahil edilebileceği,
- Kurucu ve yönetici tarafından kendi portföylerine alınabilecek katılma belgelerine ilişkin sınırlamaların, borsada işlem görmeyen anonim şirketlerin hisse senetleri ve borsada işlem görmeyen borçlanma araçlarına yatırım yapan fonlar ile serbest yatırım fonları için uygulanmayacağı,

düzenlenmiştir.

Ayrıca, kurucunun, yöneticinin ve bunların doğrudan ve dolaylı iştiraklerinin ortağı oldukları menkul kıymet yatırım ortaklıklarının hisse senetleri hariç olmak ve içtüzüklerinde belirtilmek koşuluyla; farklı türlerdeki yatırım fonlarının katılma belgelerinin, borsa yatırım fonu katılma belgelerinin ve yatırım ortaklıklarının hisse senetlerinin fon portföyünün %10'una kadar portföye alınabileceği düzenlenmiştir. Bu hükümde yer alan "menkul kıymet yatırım ortaklıkları" ifadesinin önceki düzenlemede "yatırım ortaklıkları" olarak yer alması, kurucunun, yöneticinin ve bunların doğrudan ve dolaylı iştiraklerinin ortağı oldukları gayrimenkul ve girişim sermayesi yatırım ortaklıklarının hisse senetlerinin yatırım fonu portföyüne alınması-

na imkan vermiyordu. Yeni hüküm uyarınca, kurucunun, yöneticinin ve bunların doğrudan ve dolaylı iştiraklerinin ortağı oldukları gayrimenkul ve girişim sermayesi yatırım ortaklıklarının hisse senetlerine yatırım yapılabilecektir.

Diğer bir değişiklik ile de yatırım fonlarının ödünç alabilecekleri ve ödünç verebilecekleri menkul kıymetlerin portföylerine oranı yükseltilmiştir. Yatırım fonları, herhangi bir anda portföylerindeki menkul kıymetlerin piyasa değerlerinin en fazla %50'si tutarındaki menkul kıymetlerini ödünç verebilecekler veya aynı tutarı aşmamak üzere ödünç alabileceklerdir. Bu oran daha önceki düzenlemede %25 olarak belirlenmekteydi.

Ayrıca, portföy sınırlaması olarak getirilen ve daha önceki düzenlemede yer alan "Fon portföyüne kurucunun ve yöneticinin hisse senedi, tahvil ve diğer borçlanma senetleri satın alınamaz." hükmü kaldırılarak, yatırım fonlarına kurucu ve yöneticinin menkul kıymetlerine yatırım yapabilme imkanı verilmiştir.

KAYDİLEŞTİRİLEN SERMAYE PİYASASI ARAÇLARINA İLİŞKİN KAYITLARIN TUTULMASININ USUL VE ESASLARI HAKKINDA TEBLİĞDE DEĞİŞİKLİK YAPILMASINA DAİR SERİ:IV, NO:46 SAYILI TEBLİĞ

Sermaye piyasası işlemlerinin güvenli, hızlı ve etkin bir şekilde yürütülebilmesi için, sermaye piyasası araçları ve bunlara ilişkin hakların Merkezi Kayıt Kuruluşu (MKK) tarafından kayden izlenmesine ilişkin usul ve esaslar Seri:IV, No:28 sayılı "Kaydileştirilen Sermaye Piyasası Araçlarına İlişkin Kayıtların Tutulmasının Usul ve Esasları Hakkında Tebliğ" ile düzenlenmektedir.

20.11.2009 tarih ve 27412 sayılı Resmi Gazete'de ilgili Tebliğin kaydi sermaye piyasası araçları üzerine teminat, rehin ve intifa hakkı kurulmasına ilişkin tutulacak kayıtlar hakkında düzenleme getiren 19. maddesinde değişiklik yapan ve rehne konu sermaye piyasası araçlarının izlenmesine ilişkin hükümler içeren Geçici 5. maddeyi yürürlükten kaldıran "Kay-

dileştirilen Sermaye Piyasası Araçlarına İlişkin Kayıtların Tutulmasının Usul ve Esasları Hakkında Tebliğde Değişiklik Yapılmasına Dair Tebliğ” yayımlanarak yürürlüğe girmiştir.

Düzenleme ile; “Rehne konu olan sermaye piyasası araçları malikin mevcut hesabına bağlı bir alt hesap açılmak suretiyle, rehin hakkı sahibinin kimlik bilgileriyle birlikte MKK kayıtlarında izlenir.” yönündeki hüküm “Rehne konu olan sermaye piyasası araçları ise, mevcut hak sahibi hesabından rehin alanın hesabının bir alt hesabına kaydedilir. Rehin veya teminata konu sermaye piyasası aracının lehbara ait alt hesaba kaydı halinde, bu hakları tesis eden kişiye ilişkin kimlik bilgileri de bu hesaplara bağlantılı olarak izlenir.” şeklinde değiştirilmiştir.

SERMAYE PİYASASI MEVZUATI ÇERÇEVESİNDE GAYRİMENKUL DEĞERLEME HİZMETİ VERECEK ŞİRKETLER İLE BU ŞİRKETLERİN KURULCA LİSTEYE ALINMALARINA İLİŞKİN ESASLAR HAKKINDA TEBLİĞDE DEĞİŞİKLİK YAPILMASINA DAİR SERİ:VIII, NO:64 SAYILI TEBLİĞ

Sermaye piyasası mevzuatına tabi ortaklıkların, sermaye piyasası mevzuatı uyarınca gayrimenkul değerlemesi yaptırmaları zorunlu tutulan işlemlerine ilişkin hizmet verecek gayrimenkul değerlendirme şirketlerine, yapılacak değerlendirme faaliyetine ve değerlendirme raporu standartlarına ilişkin esaslar Seri:VIII, No:35 sayılı “Sermaye Piyasası Mevzuatı Çerçevesinde Gayrimenkul Değerleme Hizmeti Verecek Şirketler ile Bu Şirketlerin Kurulca Listeye Alınmalarına İlişkin Esaslar Hakkında Tebliğ” ile belirlenmektedir.

24.11.2009 tarih ve 27416 sayılı Resmi Gazete’de ilgili Tebliğin ortakların, yöneticilerin, denetçilerin, değerlendirme uzmanları ile konut değerlendirme uzmanlarının niteliklerini belirleyen 7. maddesinde değişiklik yapan “Sermaye Piyasası Mevzuatı Çerçevesinde Gayrimenkul Değerleme Hizmeti Verecek Şirketler ile Bu Şirketlerin Kurulca Listeye Alınmalarına İlişkin Esaslar Hakkında Tebliğde Değişiklik Yapılmasına Dair Tebliğ” yayımlanarak yürürlüğe girmiştir.

Değişiklik ile, gayrimenkul değerlendirme şirketinin ortakları, yöneticileri, denetçileri, değerlendirme uzmanları, konut değerlendirme uzmanları ile şirketin tüzel kişi ortaklarının yönetim kurulu üyelerinin; “Tebliğ uyarınca listeden çıkarılan şirketlerde listeden çıkarmada sorumluluğu tespit edilip, lisansı süresiz iptal edilmiş olmaması ve lisansı süreli olarak iptal edilmiş ise süresi sonunda iptal kararının Kurulca kaldırılmış olması,” gerektiği yönündeki hüküm Tebliğe eklenmiştir.

BORÇLANMA ARAÇLARININ KURUL KAYDINA ALINMASI VE SATIŞINA İLİŞKİN ESASLAR HAKKINDA TEBLİĞDE DEĞİŞİKLİK YAPILMASINA DAİR SERİ:II, NO:23 SAYILI TEBLİĞ

Borçlanma araçlarının Kurul kaydına alınması ve ihracında uyulması gereken esaslar ile borçlanma araçlarının nitelikleri Seri:II, No:22 sayılı “Borçlanma Araçlarının Kurul Kaydına Alınması ve Satışına İlişkin Esaslar Hakkında Tebliğ” ile düzenlenmektedir.

25.11.2009 tarih ve 27417 sayılı Resmi Gazete’de ilgili Tebliğin tanımlar getiren 3., kayda alınma için Kurula başvuruyu düzenleyen ve gerekli belgeleri belirleyen 5., ihraç limitini belirleyen 11., satış süresi ve vade başlangıç tarihinin belirlenmesine ilişkin hükümler getiren 18., mahalli idareler, ilgili kuruluş, idare ve işletmeler ile ilgili hükümler içeren 22., kayda alma ücretini belirleyen 26., finansman bonosunu düzenleyen 55., banka bonolarını düzenleyen 57. ve banka bonolarının tedavül ve satış limitlerini belirleyen 58. maddelerinde değişiklik yapan “Borçlanma Araçlarının Kurul Kaydına Alınması ve Satışına İlişkin Esaslar Hakkında Tebliğde Değişiklik Yapılmasına Dair Tebliğ” yayımlanarak yürürlüğe girmiştir.

Tanımlar kısmında yapılan düzenleme ile, Tebliğde “kalkınma ve yatırım bankalarının borçlu sıfatıyla düzenleyip, iskonto esasına göre ihraç ettikleri menkul kıymet” olarak tanımlanan banka bonosu, “bankaların borçlu sıfatıyla düzenleyip, iskonto esasına göre ihraç ettikleri menkul kıymet” olarak yeniden tanımlanmıştır. Değişiklik ile, banka bonolarının katılım bankaları ile mevduat kabul eden bankalar tarafından da ihracına olanak sağlanarak, banka bo-

nosunun ihraççı tanımı genişletilmiştir. Tanımda yapılan değişikliğe paralel olarak banka bonolarını düzenleyen 57. ve banka bonolarının tedavül ve satış limitlerini belirleyen 58. maddelerinde de değişikliğe gidilmiştir.

Kayda alınma için Kurula başvuruyu düzenleyen ve gerekli belgeleri belirleyen 5. maddede yapılan değişiklik ile de, halka açık olmayan ortaklıkların ödenmiş sermaye tutarını geçmeyecek ve tahsisli yapılacak ihraç başvurularında özel amaçlı bağımsız denetim şartının aranmayacağı hükme bağlanmıştır. Küçük ve orta ölçekli şirketlerce ihraç edilecek düşük tutarlı ihraçlar açısından bağımsız denetim maliyetinin önemli bir maliyet kalemi olması dikkate alınarak, söz konusu şartın kaldırıldığı görülmektedir.

03.09.2009 tarih ve 27338 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe giren 03.08.2009 tarih ve 2009/15344 sayılı borçlanma araçlarının ihraç limitlerine ilişkin Bakanlar Kurulu Kararı nedeniyle yürürlükten kaldırılmış olan ve aynı konuda düzenleme getiren 14.01.1993 tarih ve 93/3983 sayılı Bakanlar Kurulu Kararına atıf yapan Tebliğ maddeleri, söz konusu değişiklik uyarınca yeniden düzenlenmiştir. Düzenleme uyarınca, borçlanma araçlarına ilişkin ihraç limiti ve katsayısı, 03.09.2009 tarih ve 27338 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe giren 03.08.2009 tarih ve 2009/15344 sayılı Bakanlar Kurulu Kararında yer alan esaslar ve 2499 sayılı Sermaye Piyasası Kanunu çerçevesinde tespit edilecektir. İhraç limitinin hesaplanmasında, aynı ortaklık veya ihraççı tarafından daha önce ihraç edilmiş ve halen tedavülde bulunan borçlanma araçlarının nominal tutarı indirim kalemi olarak dikkate alınacaktır.

Satış süresi ve vade başlangıç tarihinin belirlenmesine ilişkin hükümler içeren 18. maddede yapılan değişiklik ile, bir yıllık dönem içinde yapılacak tahsisli satışlar hariç olmak üzere tahsisli satışlarda, satışa Kurul kayıt tarihinden itibaren 30 gün içinde başlaması ve satışın 7 gün içinde tamamlanması zorunlu tutulmaktadır.

Tebliğin finansman bonosuna ilişkin hükümlerini düzenleyen 55. maddesinde yapılan değişiklik ile de finansman bonolarının vadesi yeniden düzenlenmiştir. “Finansman bonolarının vadesi 60 günden az 360 günden fazla olamaz.” hükmünde yer alan “vadenin

60 günden az olamayacağı” ifadesi çıkarılmıştır. Söz konusu hüküm, “finansman bonolarının vadesinin 360 günden fazla olamayacağı” yönünde yeniden düzenlenmiştir. Yapılan değişiklik ile kısa vadeli borçlanma gereksinimlerinin karşılanması amaçlanmaktadır.

Yurtiçi Yerleşiklerin Yatırım Tercihleri				
Milyon TL	2007	2008	2009/09	% Δ
TL Mevduat	209.846	268.803	278.679	3,7%
DTH	104.196	127.823	140.275	9,7%
Katılım Bankalarında Toplanan Fonlar	14.828	18.796	24.746	31,7%
DİBS	56.851	62.747	67.210	7,1%
Eurobond	4.281	4.478	4.965	10,9%
Yatırım Fonları	26.498	24.200	30.065	24,2%
Repo	2.733	2.199	1.775	-19,3%
Emeklilik Yatırım Fonları	4.559	6.042	8.472	40,2%
Hisse Senedi	31.246	19.623	37.650	91,9%
Toplam	455.038	534.711	593.837	11,1%
Yurtdışı Yerleşiklerin Yatırım Tercihleri				
Milyon TL	2007	2008	2009/09	% Δ
Hisse Senedi	81.085	35.417	75.547	113,3%
DİBS	36.618	30.221	32.010	5,9%
Eurobond	432	927	1.368	47,6%
Mevduat	5.735	9.972	11.193	12,2%
Toplam	123.870	76.537	120.117	56,9%
Halka Açık Şirketlerin Piyasa Değeri				
Milyon TL	2007	2008	26.11.2009	% Δ
Milyon \$	335.948	182.025	303.337	66,6%
Halka Açık Kısımın Piyasa Değeri (Milyon \$)	289.986	119.698	204.612	70,9%
Ortalama Halka Açıklık Oranı	91.364	36.816	67.002	82,0%
	31,5%	30,8%	32,7%	A.D.
İMKB'de İşlem Gören Hisse Senedi Sayısı				
	2007	2008	26.11.2009	% Δ
İşlem Gören Şirketler	319	317	315	A.D.
İşlem Gören Borsa Yatırım Fonları	8	9	10	A.D.
Birincil Halka Arzlar				
	2007	2008	26.11.2009	% Δ
Toplam Hacim (Milyon \$)	3.388,8	1.895,2	75,5	A.D.
Hisse Senedi Sayısı	11	3	2	A.D.
Halka Açık Şirket Kârlılığı				
	2006	2007	2008	% Δ
Kâr Eden Şirket Sayısı	219	252	171	-32,1%
Zarar Eden Şirket Sayısı	100	68	141	107,4%
Kâr Edenlerin Toplam Kârı (Milyon TL)	22.575	31.962	25.660	-19,7%
Zarar Edenlerin Toplam Zararı (Milyon TL)	-1.271	-714	-3.514	391,9%
Toplam Kâr/Zarar (Milyon TL)	21.303	31.248	22.146	-29,1%
Kurumsal Yatırımcı Portföy Büyüklüğü				
Milyon \$	2007	2008	26.11.2009	% Δ
A Tipi Yatırım Fonları	762	365	662	81,2%
B Tipi Yatırım Fonları	21.670	15.253	20.131	32,0%
Emeklilik Yatırım Fonları	3.813	4.193	5.930	41,4%
Borsa Yatırım Fonları	226	128	132	3,4%
Yatırım Ortaklıkları	317	152	304	99,8%
Gayrimenkul Yat.Ort.	2.723	776	1.703	119,3%
Risk Sermayesi Yat.Ort.	63	27	47	74,2%
Toplam	29.574	20.895	28.909	38,4%
Kurumsal Yatırımcı/GSYH	4,0%	3,3%	4,6%	A.D.
Yatırımcı Sayısı				
	2007	2008	2009/10	% Δ
Yatırımcı Sayısı	940.766	989.853	998.832	0,8%
Yabancı Yatırımcı İşlemleri				
Milyon \$	2007	2008	2009/10	% Δ
Hisse Senedi Saklama Bakiyeleri	70.213	27.297	50.479	84,9%
Saklamadaki Payı	72%	67%	66%	-1,5%
Hisse Senedi İşlem Hacimleri	144.143	142.126	73.661	A.D.
İşlem Hacmi Payı	24%	27%	14%	A.D.
Net Hisse Senedi Yatırımı	4.533	-2.988	1.470	A.D.
TSPAKB Üyeleri				
	2007	2008	26.11.2009	% Δ
Aracı Kurumlar	104	104	103	-1,0%
Bankalar	41	41	41	0,0%
Toplam	145	145	144	-0,7%

İMKB İşlem Hacimleri*	Milyar \$	2007	2008	2009/10	% Δ
Hisse Senedi Piyasası					
Aracı Kurum	602	514	502	A.D.	
Tahvil-Bono Kesin Alım-Satım Pazarı					
Aracı Kurum	106	95	77	A.D.	
Banka	800	681	614	A.D.	
TCMB+Takasbank	0	0	0	A.D.	
Toplam	906	776	691		
Repo-Ters Repo Pazarı					
Aracı Kurum	762	852	556	A.D.	
Banka	3.239	3.704	2.434	A.D.	
TCMB+Takasbank	300	288	432	A.D.	
Toplam	4.300	4.844	3.422	A.D.	

*:Alım-Satım Toplamıdır.

VOB Verileri*	2007	2008	2009/10	% Δ
İşlem Gören Kontrat Sayısı (Milyon Adet)	24	54	69	A.D.
Hacim (Milyon TL)	236.071	415.925	546.398	A.D.
Açık Pozisyon (Dönem Sonu)	234.717	209.382	229.243	A.D.

*:Alım-Satım Toplamıdır.

Aracı Kurumlarla İlgili Veriler*	Milyon TL	2007	2008	2009/09**	% Δ
Dönen Varlıklar	3.377	3.689	4.547	23,3%	
Duran Varlıklar	464	474	677	42,9%	
Aktif Toplam	3.841	4.163	5.225	25,5%	
Kısa Vadeli Yükümlülükler	1.641	1.980	3.120	57,6%	
Uzun Vadeli Yükümlülükler	46	33	44	31,2%	
Azınlık Payları	212	180	0	A.D.	
Ana Ortaklık Özsermaye	1.942	1.970	2.061	4,6%	
Toplam Özsermaye ve Yükümlülükler	3.841	4.163	5.225	25,5%	
Net Komisyon Gelirleri	605	473	411	A.D.	
Faaliyet Kârı/Zararı***	302	73	123	A.D.	
Net Kâr	309	181	247	A.D.	
Personel Sayısı	5.860	5.102	4.697	-7,9%	
Şubeler	234	185	156	-15,7%	
İrtibat Bürosu	51	44	38	-13,6%	
Acente Şubeleri	4.775	5.664	5.727	1,1%	

*:UFRS'ye ilişkin tebliğ 2008'de değişmiştir.

**Solo veriler.

***:2007 için esas faaliyet kârıdır.

İMKB-100 Endeksi ve İşlem Hacmi	2007	2008	26.11.2009	% Δ
İMKB-100	55.538	26.864	45.350	68,8%
İMKB-100 (En Yüksek)	58.232	54.708	23.036	-6,1%
İMKB-100 (En Düşük)	36.630	21.228	51.381	8,5%
Günlük Ortalama İşlem Hacmi (Milyon \$)	1.194	1.041	1.235	18,6%

Yurtdışı Borsa Endeksleri	2007	2008	26.11.2009	% Δ
ABD Nasdaq 100	2.085	1.212	1.794	48,0%
ABD S&P 500	1.468	903	1.111	23,0%
Almanya DAX	8.067	4.810	5.614	16,7%
Arjantin Merval	2.152	1.080	2.157	99,8%
Brezilya Bovespa	63.886	37.550	66.392	76,8%
Fransa CAC 40	5.614	3.218	3.679	14,3%
Güney Afrika FTSE/JSE	28.958	21.509	27.026	25,6%
Hindistan BSE Sens	20.287	9.647	17.022	76,4%
Hong Kong Hang Seng	27.813	14.387	22.210	54,4%
İngiltere FTSE 100	6.457	4.434	5.194	17,1%
Japonya Nikkei 225	15.308	8.860	9.498	7,2%
Meksika IPC	29.537	22.380	30.448	36,0%
Rusya RTS	2.291	632	1.349	113,6%

A.D.: Anılamı değil

Haftalık olarak güncellenen Sermaye Piyasası Özet Verileri Tablosuna www.tspakb.org.tr adresindeki internet sitemizden ulaşabilirsiniz.

Kaynak: AK Yatırım, DPT, Financial Times, Garanti Yatırım, İMKB, MKK, SPK, TCMB, TSPAKB, TÜİK, VOB

